

2/21
1925

21/200

საქართველოს
საბჭოთაო
გაზეთი

დროშა

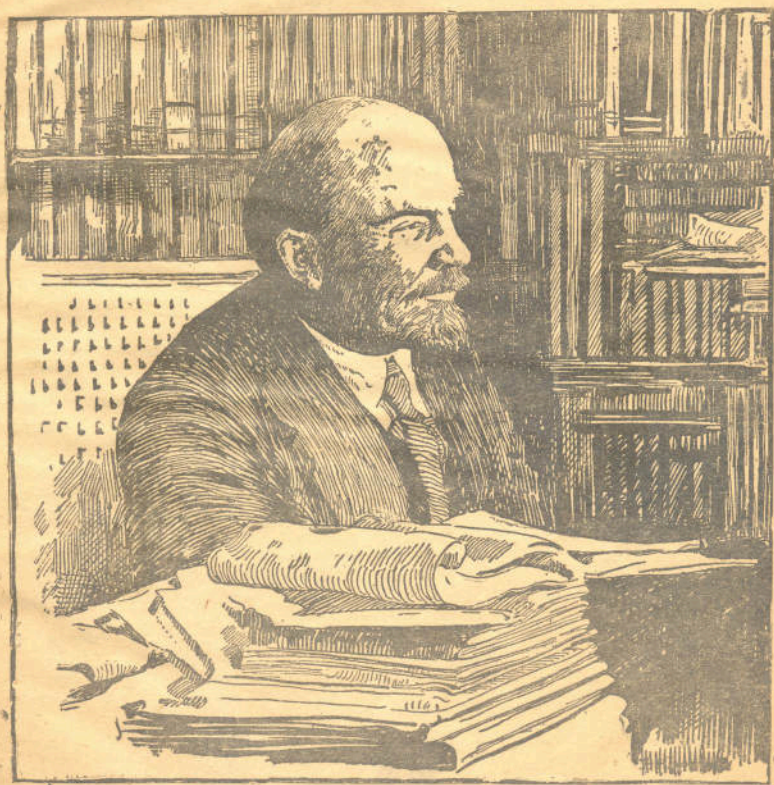
წელი 20 კვ.

№ 4

ხუთშაბათი, 28 იან-

ვარი 1926 წ.

გაზეთი „კომუნისტი“-ს დაუტოვებელი

ლენინი

საღარიბო გზა	ბაზაზღვრის შანგი
1 წლით . . . 5 მ. 50 კ.	„საღარიბო“ შთ. გვერდი 200 მ.
6 თვით . . . 3 მ. —	1/2 გვერდი . . . 120 მ.
3 „ . . . 1 მ. 70 კ.	1/4 „ . . . 65 მ.
ცალკე ნომერი უფასოა	
მისამართი:	
თბილისი, რუსთაველის ქ. 303. „საქართველო“ რედაქცია.	

№ 4 გაზეთ „საქართველო“-ს ორკვირეული სამხატვრო-სალიტერატურო დამატება № 4

მისამართი

(ამხ. ლენინის გარდაცვალებიდან ორი წლის თავის გამო)

პიროვნება არ ჰქონდა ისტორია. ისტორია ჰქონდა პიროვნებას, რომელიც ყველაზე უფრო, ყველაზე უფრო სწორად გამოხატავს მასის სულისკვეთებას, მისწრაფებას და ამ მისწრაფებას პირდაპირ, გარკვეული გზით წარმოადგენს.

რუსეთის რევოლუციურ ახეთი პიროვნების როლი წილად ზღადა. ამხ. ლენინს. ის რუსეთის პროლეტარიატის მთავარი ხელმძღვანელი იყო, რომელსაც მდგომარეობის უტუფარი შეფასების და სწორი ანალიზის გაკეთების იშვიათი უნარი ახასიათებდა.

რუსეთის რევოლუციური პროლეტარიატის მოწინააღმდეგეთა, რუსულ სოციალური და სოციალური კლასისათვის, რომლის ინტერესებსაც ის ემსახურებოდა, აი რა ახასიათებდა ლენინს.

და ლენინმა გაიმარჯვა, გამარჯვა რუსეთის პროლეტარიატმა. უფოელ რუსეთის იმპერიის ტერიტორიაზე აღმოცენდა ჯერ არ ნახული ორგანიზაცია საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა, რომელიც გამარჯვდა ახლად გამარჯვებულ კლასის, პროლეტარულ დიქტატურის სახელმწიფოებრივ ფორმას.

რვა წელზე მეტია, რაც ეს სახელმწიფო არსებობს დღემდე. მისი ერთი მიზანმიმართულია. რვა წელზე მეტია, რაც საბჭოთა კავშირის მუშათა კლასი შეუჩერებლად წინ მიდის სოციალისტური გზით.

თუმცა რევოლუციის პირველი ოთხი წელი, როცა გამარჯვებულ პროლეტარიატს ვარს ეხვეოდა შინაური და გარეუბნ მტრები, განსაკუთრებით სიძნელის წლები იყო. თუმცა ამ ხნის განმავლობაში, როცა გზა ჯერ კიდევ ახალი და გაუცალკე იყო, არა ჩვეულებრივ ენერგიას დაჰმართა და მსხვერპლის გაღებით უზრუნველყო მუშათა კლასის ძალა-უფლების შენარჩუნებისათვის ბრძოლა, მაგრამ ეს ბრძოლა მას უადვილდებოდა, რადგან სათავეში იდგა ისეთი პენიონის მესამე, როგორიც ლენინი იყო.

დღის პროლეტარული სახელმწიფო წინ წავიდა ეკონომიკური და პოლიტიკური, მშრომელი მასების მილიონები ამოქაფდნენ მთელ საბჭოთა კავშირში. და აქტიურად ჩაებნენ სახელმწიფოს მუშაობაში. განსაკუთრებით წლები უკვე უკან მივართეთ.

კომუნისტური პარტია განსაკუთრებული სიფრთხილით, თავისებური წინადადებით განაგრძობს ლენინის მიერ ეროვნულ დამატებულ სწორი გზით წინსვლა. აქ მრავალი დამატებები გვევლინება წინ, კიდევ დიდია ის სიძნელე, რომელთა გადალახვა უხდება პრო-

ლეტარიატს. და ბრძოლის გზით ხელში, ამ დიდ და მტრად საპასუხისმგებლო ისტორიულ ამოცანების შესრულების დროს, ბუნებრივად იბადება კითხვა: „საით მივდივართ“?

ეროვნულ რევოლუციურ დავიდან, ზღადა კაპიტალიზმის ნაწილობრივ და დროებითი სტაბილიზაცია, ოქტომბრის რევოლუცია გვერდობით, თუმცა დღემდე მისი უდიდესი, მაგრამ მაინც ერთ სახელმწიფოს ფარგლებში ზეიმის თავის გამარჯვებას. შეიძლება თუ არა ამ პირობებში უტუფარი გზით სოციალისტისაკენ წახვლა?

აი, ის კითხვა, რომელიც საკმაოდ საგანს წარმოადგენდა პარტიის ახლად დასრულებულ ურთიერთობაზე. მაგრამ ეს საკითხი არა ნაკლებ აინტერესებსა თვით ლენინსაც. მის შესახებ ის გარკვევით ამბობს:

„კომუნისტური და პროლეტარული განვითარების უსწორ-მასწავლებელი კაპიტალიზმის აუცილებელი კანონია. ამიტომ, ცხადია, რომ შესაძლებელია სოციალისტური თავდაპირველად ორივედ არ კიდევ ერთ გადაწყვეტულ კაპიტალისტურ ქვეყანაში გამარჯვება“.

ახეთი ამხ. ლენინის აზრი სოციალისტური ერთ ქვეყანაში მშენებლობის შესახებ.

დღეს ლენინი აღარ გვახსენებს, მაგრამ გვაქვს მისი მკვეთრად ჩამოკლებული თეორიული დებულებები და მითითებანი თითქმის ყველა საკითხობრივ საკითხზე. ამასთან ერთად პროლეტარიატის ხელშია ქვეყნის ძირითადი საწარმოო იარაღები და სახელმწიფოებრივი აპარატი.

ამ პირობებში ლენინის გამარჯვება უზრუნველყოფილია. ხოლო ამისათვის საჭიროა პირველყოფილი კომუნისტური პარტიის რიგების სიმტკიცის დაცვა. მისი ფოლადისებრი მთლიანობის კიდევ უფრო გამაგრება. ამ პარტიაში მოახდინა ოქტომბრის რევოლუცია რუსეთში, მისი ხელმძღვანელობის ქვეშ შენდება რვა წლის განმავლობაში სოციალისტური შეტყუება და მათე აღმოცენებული ახალი საზოგადოებრივი ურთიერთობა ერთი უდიდესი სახელმწიფოში.

პარტიის ახლად დასრულებულ მე-XIV ყრილობა უკვე სიკა თავისი სიტუაცია. უდინიონი, მაგრამ ლენინის გზით, მიუხედავად მრავალჯერ დამტკიცებამთა, უწყვეტ მივლინარ ჩვენი სოციალისტისაკენ.

ჩვენი საქმე უზრუნველყოფილია.

ა. ჭ.

1. ბატალინი, 2. ბუხარინი, 3. ტაღოვი, 4. ჩიკოვი, 5. ტოშკაი, 6. კალისი, 7. ზინოვიევი, 8. შოლოტოვი, 9. ვოროშინოვი.

სრ. სეპაშვირუ კომპარტიის ცეას

პოლიტბიურო

სვანური ლეგენდა

პირველი თოვლი დახვეულ თეთრი ლენჩივით გადაფარება ხავიარის თავზე გადმოშდარა მკერდ-დაგლეჯილ კლდეებს.

ქაბეზ დამტვრეულ მწვერვალსა და გოდანსა კაცი და თან გადმოიტანა ბეჭ-გასისლიანებული მამალი ჯიხვი.

ალმატებურ პირ-აწყობილი ისარი ნახევარ ტარამდის ისევ ღრმა ჭრილობაში იყო ჩაფლული.

შინადირემ წინა ფეხებით წამოიკიდა ნაღირი ზურგზე და ფრთხილი, მტკიცე ნაბიჯებით დაეშვა ქვევით.

გაყვასის შავი მკლავებით გაშლილი რქებში—ცისკენ ამართ მიმართულ ვედრებას მოგაგონებდა.

ჩაიძლი, შოდის ისეთ კლდეებზე, სადაც შეიძლება ჯიხვის ჩლიქიც კი არ დადგებულა, არამც თუ ფეხი შინადირისა. მაგრამ ვეცაკი ნაღირი არის დაგებული ბედაურებით და გამბედავით—უდანოში მოთარეშე ლომებით.

შალა, ყინვარების სუნთქვით ამოვარდნადი ნიავე საამათ უფროებს შებლს—ტვირთით გახურებულ გუდაშაუს.

(ასე ერქვა სახელათ ჯიხვით დატვირთულ ვეცაკს). გუდაშაუმ გადმოიარა ერთი ქელი, მეორე. თუ ფეხი

— გუდაშაუმ! ჯიხვიც მოგიყვანია!

— მაშ უმწვადებით დატვრედი, ქალო!

— მე არა მგონია, შენი ბადალი ძმა მეორეც მოიძებნებოდეს საღმეთის უფლებს სვანეთში.

— შენი გულისთვის თუნდა სულ ამოვლიტავ ჯიხვის თველ ჯოგებს!

შუა დარბაზში გამოძებული ცეცხლი არის გაჩაღებული.

მკერდ-გუდატარული ჯიხვიც იქვე გვერდზე დაწარცხებულია, სახელდახლოთ ამოჭრილი სუკები აშხაუს ხელით იზარწვინებთ გავარჯერებულ ნაყვრისებზე.

ჯიხვიც ჩამოაჯდარი გუდაშაუმ ჩახაფრებული მონადირესავე ხელში მისწერებია ცეცხლს, მწვადებს, აშხაუს, ხან და ხან კი ალმაცერად თვალს გადაავლებს აშხაუს მკერდზე უნებლიეთ გადასწილ ღილს ან უცაბედით აწეულ შიშველ წვივებს.

შეხილდა და ულმობელი ერუანტელი უფლის კუნთებ-დაჭიმულ არსებაში, თითქმის დათვის ტყვის მაგიერ ეკლის საშოსი ეცეს ტანზე.

მაგრამ გუდაშაუმ ხომ ძმა არის, აშხაუ კი—და.

ლენინი დახვეწების დროს

წარუცხებოდა საღმეთი, მარჯვენა ვეფხვებით მოებლავებოდა ისევ კლდის მოფლეთილ ნაბიჯებს.

შოდის და თან მოვიდოდა რაღაც ველურ, რაღაც ჩაიძლილ გამარჯვების სიმღერას.

ეს მერამდენით ჰქონდა ზურგზე ისეთი ჯიხვი.—არც თვითონ ასხვის, იცის მხოლოდ, რომ მისი ისარი არ დასცდენია ანკრით მიზანს.

არ დაღამებულა, მაგრამ მზე უკვე ამოფარა თეთრ-ნულდის ბრწყინვალე მწვერვალს და ამავე ქედების ზემ-ბერაზული აბრლილება შავი მდებრებით ჩამოწვენ თეთრად მოვლევარ აბრ-მარეში.

გუდაშაუმ დაიშვა დაბლა. იქ, სადაც ინგური სულ-ჩადგმული ბაშისებით მოიკლანებდა ქალის მკლავზე უფრო წყრილით და მისი ჩურჩილიც უფრო წყნარია თვით ნაწიანზე.

გუდაშაუმ მაღლა სქელ-დღეობიან ქეთიკობის ციხეს და ყრთი მოკრეტლ კარებს მდიდურათ ჰკრა წიხლი.

— აშხაუ! გაბილ კარო!

— კარები არ შედრკა.

მხოლოდ ცოტა ხნის შემდეგ გაილა ნებაზე.

ვის შეეძლოა დასწყევლის ფოლადის და-მშური ბორკილებით!

როგორ შეიძლება ახრათ გაივლის აე-ხორცობა და მამაზე და მამა—დაზე?

გუდაშაუმ ეს ისევე საუცხოოთა იცის, როგორც მთებზედ სიარული, ჯიხვებზე ნადირობა და მტერთან ბრძოლა.

მაგრამ აშხაუ მაინც უნებლიეთ იზიდავს გუდაშაუმს გუნებას თავისი მოქნილი ტანით, კიხტა კულისავით მოკვადილი წვივებით და ძლიერი თმისებით. მკერდში დამალული ორი ზეირით ხომ ისევე აღივლევს გუდაშაუმს გულს, როგორც ძლიერი ქარიშხალი ხავიარის სათავეებს.

მწვადის ცვაბი ცხელ ცრემლებით ეღვრებოდა ცეცხლში, აღმოშრე უკიდებს, შიშინებს და საბოლოო ოშვიარს აყენებს სიხიბით და ცვაბლით გამბურებულ დარბაზში.

— აშხაუ, ეგოფა! ეს მხოლოდ ერთი წლის ჯიხვია—რქის სათვალავზე ეტკობა. ამის წვადებს ერთი გველმაც ეგოფა ცეცხლზე.

ხის ხონჩაზე გრძელი დანით ჩამოსათლა გუდაშაუმ

ცერინი წვადი. ამახუც ჯელ-მოღერებით მოუჯდა გვერდზე და აძლიანთ იყეტეს ვახშას.

გულდასუფ ჯივხის წყაღებს რადიკალურ დაყოფა ანწლის მძიურ ათავი და უფრო ემზიბს გუბებზე დაღვრა. სიგელ-დამარწმული და გუნება დამწვლდებული ამახუც ვერ ამჩიებს მძის ვახიერ თვალებს.

გულდასუფ რკინის სალტასიით ვადაზვია თავის მარჯვენა ამახუც მოსდებოდა მოგებზე.

— მიიბარო, ამახუც! რომ ემზიბს ვინმე ან კლდიდან რომ ვადაზვია, ან თოვლის ზეინგში რომ დივილოზო-რა-რა იხავ მაშინ?

— უწინამუც დღე დამწვია და მაგ ამახუც კი არ მო-მასწრო!

— ძალიან იდარდებ?

— მე უშენოთ როგორ შემძლია სიცოცხლე! ჯერამ მე მოკვდეს, ის მირჩევია!

— ციურ გუცვარვარ ვანა?

ქვეყანაზე ერთად ერთი მძა გამაზნია და მაშ ვინლა უნდა მოეკარდეს სხვა იმის გარდა.

გულდასუფ ველარ მითიზინა დ ორთავ თვალში გა-დაპყრა ამახუც.

დას არ ეტყობებოდა მძის გულითადი კონცა. მაგარამ მძი ადულს კი უფრო და უფრო აფორიკებს ზელის ვადაზვიაყ, თვალბის ჩაკოცება, რალიც ცეცხლ-ის ლეიდავა მძის გულში. რალიც ღაღიარ ილიცებს მძის არსებში. გულდასუფს სწავეს ეს ცეცხლი და აზნებს ამ ნადირის გამოლოცება, მაგრამ თანაც ესამოცუნება. ასეთი-ვე ტკივალა და სიამოვნებას გრძნობს, როდესაც მომზ-რალ ზელბეს პირველიად ითიბებს ცეცხლის კოცნაზე.

რადიკალი წელიწადიდა ასე ვანდგომილათ ცხოვრობენ ეს იშვიათი და-ძმანი ტუბებისა და ყორღლანის მთებ შორის! და რაც მტერი დრო ვადის, მით უფრო და უფრო მეტ დარღიან იჭრება ამახუცს საზე გულდასუფს გულში. გულდასუფ ცენას ქვეითი დამალ ხეში ჩასაბრებულა. ამპარაგანი და გიერ მონარე დამუქრებული მუდა-რითი მონაბრებოს კლდებ შუა გარღვეულ კალაპრტში. თეთრ-ნადისანი მთები გოლიანობითა წამოდლარან გულდასუფს თავზე. მზე დაკარგულა მთარეხილბის იქით, სადღაც და მხოლოდ მაღალ შეწყვეტლებს ევლებიან ნა-თელ პორფირათ მისი სიბნელი.

ძველთაგან ძველით გაორჩინავი ტყიერი შვია ბოლოით გამოდრქობიანთ თავის სიღრმოდან. ამ ტუბებზე მთებ შორის კი ზეცა ისი დამატარებულა, რომ ერთი სუფრა ძლიეს გაიშლიდა მასზე.

აქ გულდასუფ ელის თავის მოხარე მეჯღერებს ჩრდი-ლოვითიდან რომ ვადაზვიათ ყოველ ზაფხულზე. მთი არ გაუსტუმრებიათ ხევილი საბაზანდ და ესლა აპრობად ჩუ-ბანი ვადაზვია ჩრდილოვითისკენ.

აგერ კითხივც გამოიწიეს. ვისაც ელის გულდასუფ. მეჯღერებმა უარი სიჭიქის საბაზანს გადსადაზე და ითილით კიდევ გულდასუფს წინ დაბეჭდეს.

მეიღერებმა დ შეუკრძაბა გულდასუფს ჩაბა შეინა-ნა მოჯღერებს ეს თიხილობა. იქიქ მოუკლა, საბრელოც წაწიბრა და ისე დაბრინდა სახლი-გამარჯებულ.

ამაზე სიბარბოლი წინ მოივინა ნადავლით დაბრუნე-ბულ მძის და გამაზვიადა მთელიოცა.

ვაგებც ვიგზინათ ვადაზვია ამახუც და ეს უფრო მეტ სიამოვნებათ და გამარჯვებათ მიანდა ეიღერ მთე-ლი მეჯღერების ამოვლტა.

საღამოზე და-ძმანი დივი უსდინ თვითი ცეცხლს გა-ჩამგრა და შეიჭვლიდნ ისეთ მოკლეოდ დათვის წყვადებს.

— ამახუც! ხო არ მოგებრდა ამ მთებში ცხოვრება?

— თუ კი შენ ჩემ გვერდზე იწინები, რათ მომგზერ-დებ?

— ან ხომ არ მოგენატრა შენი ტალი ქალები?

— მე მირჩევია ესე მოუდგომოთ ცხოვრება. მე მი-ყვარს ეს ჩვენი გაუფული სათიფები! მიტაცებს მაღალი

მთების სიბალევე. მიხარია ჯივხებზე ნადირობა! მომწონს ჩვენი შეუჭოვობა სოფლისა!

— რომ გითხოვოს დიდმა დადიანმა, არ გააყვები ქალა?

— უწინამუც თავზე დამწვრეცია გისტოლას მთა!

— რომ იყოს დაღუწველინი?

— ინგურმა წამიღოს, ის მირჩევია!

— რათა?

— მე ვერ ველავი აქურობას! ვერც შენ ველავი!

— ძალიან გიყვარვარ?

— შენ ხომ ლეილი მძა ხარ?

— მაგრამ ხომ გიყვარვარ?

— რა საკვირველია! მაშ სხვა ვინ გამაზნია!

— ხომ მოგწონს ჩემი სიდივიტე, გამაზნობა?

— მომწონს!

— ხომ გიბარია ჩემი გამარჯვება მტერზე?

— მიხარია!

— ხომ გესიამოვნება ჩემი ნადირობა და მიზანში სრალა?

— მესიამოვნება!

— მე მჯობია ვინმე ინგურის სათივიდან—ინგურის შესართავადის?

— არაკის!

შენიგება ვეცავი რალიც ცეცხლის, რალიც მორე-ვის წინაშე და შემდეგ ისევ ვადაზვია:

— ჩვენი ციხე უფრო მაგარია თუ ჩემი მკერდი?

— თუ ციხე არ ვადაზვია, შენ მკერდს რა ვასტებებს!

— ხომ გიყვარს, რაყა ინგურის ტრეტებზე ვადაზვია-სას ხელში იფიცე და ისე ვადაზვიატუნებ ხოლმე?

— მაშ ჩემი თავი ისევ მაშინ მგონია და შენ კი მდივეით ძლიერი!

— აი, ასე ძლიერათ, მუდუქათ, ზალისით!

აქ გულდასუფ დასტავი ხელი ამახუცს და პაიროში შეა-თამაშა მოტანკებული საუნჯესათი.

— შენ ხომ არა დროს არ გეზინია ჩემთან, ამახუც?

— მე ცეცხლის კი არ მეზინია! არც მაღალი ნაბ-რალბისა! არც ღრმა ხეების! არც სიბნელის! მაშ შენის-თანა რაინდ მძასთან რასა უნდა მეშინოდეს!

— არაფრის! მე შესივის თავი დასდებს ციხეს დაინ-გრეც! ქვეყანას შეეებრბოლები! მდივეებს ლაშქარი რომ დაეცეს, რაყა ძალიან თვითი მთი ვერ დაგმოვლი!

— ჩემი ძმაო! შენ ერთად ერთი ხარ დამაინფანე!

— მე ყველფერი ვარ რაყა შენ ჩემთანა ხარ,

ამახუც!

და რკინის მოკლეოდ ისევ ჩაიხვია ვეცეკურ მკერდში გოგონს იფსიანთი მოქალი მტერი. ჩაიხვია და ფირფრეანთ თვალბისად დაიწვდა უფრო კონკით.

ამახუც გულში რალიც წყეტრინა ისარი მოხვდა. იამა? დსუგა? თითოხვაც ვერ გიფიცა. მხოლოდ პირველ კი მოხვდა იმის გულს—მგაფიცა ისარი.

ერთ დღეს გულდასუფ დაბრუნდა ნადირობიდან. ამა-ხუც მინ არ დასდებდა, ის წასდებოდა ინგურის პირველ ნავლებზე ჭერქოლის სარეხად. საქონელ გავითო და ჩემ რაყ შემოდავდა ქალს. ჩაბა ისეთი მწკრივ ყინვა დაიქო-რა—ინგურაც კი შენეილბადა თავის ვერ ტალღებს.

ამაზე სასწრაფოდ ვადაზვია ციხისათი

შინ რომ მოიქცა, ქარი დაეცეკრო დასდებდა.

ვაყვრენის—პასუსს არაფერ აძლევს.

— ვინ არის, სახლი?

— გულდასუფ!

— ჩემო ძმაო, ვამიღე კარი!

— რათა?

— მკიცა ვაყვრენი!

— არ ვადაზვია!

— გულდასუფ! ჩემო ძმაო!

— არ შეგებრალა?

— რა დავაზავე?

— არ ვეცვარვარ!

— გუდამაყე, ჩემო ძმაო, მაშ სხვა ეინ მიყვარს შენს მეტა!

— არა ზღერა?
— როგორ დავაჯერო?
— გამწოროდი, ანუ... ვერ გავიგებ კარგებს!
— აღარ გიყვარვარ, შენი და ანუ...
— მიყვარხარ! და უფრო მეტად— ეიდრე თდესმე!
— მაშ გამიღე! გვედები სიცოცხლი!
— ანუ...
— რა გინდა ძმაო?
— ანუ...
— რა გინდა, გუდამაყე?
— მოთხარი!... შენ ქვარი და მე ცოლითქო!... და გავი-
ლბ კარგებს.

— არა გრცხვინია! ჩვენ ხომ დამანდი ვართ!
— მაშ წადი!
— სად წავიდე?
— სადაც გინდა!
— შემობრალდი!
— მოთხარი!... შენ ქვარი და მე ცოლითქო!...
— ეერ შევცოდები!
— მაშ გაიყინე!

ანუ... კანკალესა. ყინვისაგან სულ დაპატარავდა.
ხ. ლექსი ლამის ზომიარას სიცივემ.

— გუდამაყე!...
— ნოღარ მიძახი!
— ამაღლე!
— ანუ! გამწოროდი!
— ... შენ ქვარი და მე ცოლი!
— ანუ!... იდევ გაიმორჩო!... ჩემი ნატვრა!
— ... შენ ქვარი და მე ცოლი!

ციხის კარი უკვე გაიღო და გუდამაყეს ძლიერმა მელაგებმა ნატვრის თვალთვით აიგაცეს ანუ... და კარი ისევ დახურა.

გუდამაყე უფრო გრძნეულით ჩაიხვია ანუ... და გახელებით გაიძახა:

— ვინა სოქვა რომ პატარაძლი თეთნთული და ვაგ-
კაცი უშმა*) არ შეხედებინა ერთმანეთს, არ მოხევევინა
ერთმანეთს!

ერთხელ მოიტყა ვეგმა ინერტმა პატარა ანუ... და
გუდამაყემ გადააჩინა.

ესეა მოტყა ინერტზე უფრო ძლიერმა მდინა-
რემ— გუდამაყეს გახელებმა, მაგრამ ვინა გადააჩინა!
თავზედ დახელებმა გუდამაყემ ერთი შეათამაშა
პატარა უკვე მოთენთილი ანუ... ერთი წამიც და...

ამ დროს მდინა რაღაცა საშინელება, რაღაცა რისხვა,
რაღაცა მიწისძვრა შეერყა მთელი ნიადაგი და მტერთაგან
აღულებელი ციხე უფრო თვეზე დაენგათ სააგებროტი
გამზადებულ დასა და ძმასა.

ესე დამიზარებ სამუდამოთ თავინთ ციხის ქვეშ
ანუ... და გუდამაყე.

ესე გადადის ეს ლევნდა პირიდან პირში, თაობიდან
თაობაში.

ზაგაირის უფლებითილზე მშავალი მზგარეკი ყო-
ველთვის გაიხსენება იმის ციხის ნანგრევების დნხვზე და
ფიჭრებით გადინადირებს ახალათ შორეულ საუკუნოებებს
ლევნდარულ ლინდებში.

ესეც არის ერთი იმ ლევნდოთაგანი.

ლევნდ მხარეაშვილი.

*) თეთნთული და უშმა— უშმაღლესი და ულამაზესი მთები
სვინეთში. უშმა— აგინებს ვაგაცს და თეთნთული კი— პატარაძლი.

წიგნილი რაზმი

(ეპიკოსის ნაწევები 1905 წ. სინამდვილიდან)

თქმის ხეობა...
სად მდინარე ერთხელ იცის მოვარდნა, გაზაფხულ-
ზე და, აუღლიერის მდინა...
უფროვე ქაზხრელები პირდაპირული მოსჩანან ცი-
ცაბო ფლატებზე. რომელთაც ორბივით წამოაგდებია
ქველ, ცალკობნის ნიში გუშავდა...
ეს, მდინა, ქართულია წინაპრების სამალავები,
მტერთა თავდაცვები. მოსიზრების დროს...
ადგილები ლევნდებით საესე, გმირთა თავდადებ-
ზე ატყვილი ზოლები...

დვინაზე მუხლის ტმა, მკირე მოიუღლით, ჩაიონ...
თითაღუთის მთათა ტყიანი გრესილი, რომლის ქველ-
ზეც ხერხურის თვლებსაგით გადაცდილენ იქიდან სა-
მარაგავსები და აქიდან ქართლი...

სტაროილი ცხირთი, ზემოცხე, მდენ სვიმინ და
ლორესა მუხრის საგაგაო ციხედაზნათა ნიგრელები;
სადისი სათაროში, ამაღლ გასეგრესი ცეცხლისონს ქა-
ლაო ქარისა, და ფიქრადილდული უცდელი ყურს ესტე-
რადისი წყაროს თვლებს, რომლის გუგულს დაეცე-
ბოლა საილაქის ლოლი...

ამაზე ლევნდა ამაზს, რომ თითქმის აქ იყოს და-
მინაზი საყარის ერთ-ერთი გმირი, გუდისი ობოლი ბი-
ჭი. რომელიც გიორგის ძალიან უყვარდა: ის უკმარებ-
და მძისა, როცა მესპოტამიიდან მომავალი ყირიმელი
თათარები თავიანთ ქვეყანაში ზარუნდებოდნენ, აქ ვადმოუ-
ღლით, თვედორე მდინელი აწამეს, და რა ქართლის ათხ-
რებსა შეუღეს, სააქიღ დაწვიდა და დამარჯხა...
ეს გმირი დიდუბა იმ დროს, როდესაც მდინარი მთა-
გარი უტოლოში გარდაიხვეწა სამშობლოდან, თავიდა
ანუ... პირი ლევნდი და უკან დახეცეს მჭარავ-

დაო; წყარო კი ცხრელები, რომელიც სამარეზე დააფრ-
ქვია მხედაროთაგანმა...

მაი ირგული პატარა მდელი შევინს გარეულ ხილის
ხეებით...

უკან ტეე, წინ დაცემული მინდორი, რომელსაც ლი-
ლებივით ამაზნა მისეც-კომეით, ახალ-ციხე— მაღლა
აზიღული ციხით, ცეცხლები, ერთაწინდა— საყარითა აკ-
ლდება, პატარა თვით; გარეულია; ახალქალაქი, როგორც
აჯანყების ბუდე, ფანისის მძათეა სასაფლაო, დაეცა მარ-
ხია ნაძალადეგ ტრით ცხრა ამზანავთაგანი; ნიაბი, ბორ-
ტა და მეტეხი, რომელიც მტერის თავზე გადავლებით,
ბარაქიანად ათიშეს ხელს ამურჩიანის ველს.

ირგული სხვა საოლენი, და, გაგებულაი ოქმა.

აქ დაიწყო 1905 წლის მუღლავარება, მთავრობა სიბ-
რაზეთი ცოცხლებს პურის, მარა უღლურა განმანთავისუფ-
ლებელ მოძრაობის დასჯადა...

მისი დამარცხებით ზემო ქართლში სდებდა თავდაზ-
ნაურთა რაზმი, რომელსაც გულგულმა შავი რაზმი დაარ-
მეს...

სინი აქეთაც დამარცხდა; ცეცხლიან სოფლებს, აწო-
ცდენ გულგებს, საუფროსო ახალგაზრდებს ხოცენ, მო-
ხუტებს ამაზრახებენ, ქალებს ნაწესს ხდენ...

გულგების მოთმინების ფილა აიღეს...

პირველი ფართული კრება ხდება უსტარაულზე...

გაიხსნა ცეცხლის სიტყვა, და საკინამოწმეტილი
ქორიანი ბიჭები ეწერებინა წითელ რაზმში, რომელსაც
ადგენენ კონტრა-დარტადა...

ნელი ხოს სისინი და წითელი დროშა იბერტეს
ყურებს...

სიტარიულმა შურისძიებამ იფეთქა...

მზადდება შეტევა...

აღივრე აწყვეტილ გლეხობას ვერაბა იჭერს...

აქ არიან როგორც ბარბელი, ისე მთელი...

აბა, თბილისიდან ამოსული „მესკამურა“... როგორც მაშინ ეძახდნენ ხოლმე, ქართლში, ავღიანობის, — რკინის-გზის მუშა, ამავე მხრელი, რომელიც მოუწოდებს თანამოსახლეებს ჩვენან რევოლუციის ფერხელში, ხელი გაუწოდონ აჯანყებულ ქალაქის მუშებს...

ყველა მზადაა ბრძოლისათვის...

აქა სოფლის თვალის, მიხა, მშვენიერი ვაჟიკი, მოღმეს, საუკეთესო მონადირე, მან წერა-კითხვა ხომ მწყე მსობაში შეისწავლა, თოვლზე და ხეებზე, ტყეში, აქა-იქ, ესლაც შეხედებით მისვას ჩამოთლილი ხეებს, რომლებზედაც მას დანით ლეკვები ამოუტყრა...

ყველგან წინ მდგომი აქაც პირველია...

წითელი რაზმის ერთი მეთაურთაგანი...

მისი დივიჭრებული სახე, იმედიანი გაქანება...

ცოცხალი და მებრუნე თვალები...

ტას და კატოს მეთაურობით, რომლებიც დიდ უნარიანობას იჩენენ, მოძრაობას მხარში ამოსდგებიან...

გორაკზე გადმოქმულ სახლის აივანზე გადმოშდგარა უცეკ სამსახურს გარეშე მყოფი გენერალი, თავადი გიორგი, რომელიც სიბაზისაგან ცოფს ჰყრის, ხელზე ჟიან დაწყობილი მიღ-მოღის და ემუქრება გლეხობას ყაზახებით დაჯავს, მაგრამ ძლიერია მოძრაობა, შეტერებელია ქოლგა მონობის უფლის კისრიდან გადაღების მოსურნე აჯანყებულ ხალხის...

— რა უწყით იმ თავად-აზნაურობას, რომელიც ასე გებტრობს და გვაწოდებს?

შეკითხა თავმჯდომარე კრებას.

— გაეწყვიტოთ დედაბუღინა!

წამოიშა ტატომ, რომელიც თავის ახლანობით ერა ჩვილად ყველაში და ცუცხლის ნაბერწყალთა მკვეთი თვალები ადასტურებენ მის ნათქვამს...

შემდეგ, რა რეაქცია გამოიქცა და ერთი თავადი დაიკარგა უზხო-უკლოდ, ეს სიტყვები მას სახედისწე-

თელავის გან-კავშირის კონფერენცია. 1926 წ.

წინ იცის რამდენი გასათხოვარ გოგოს თვალები ზეგრადაც მას ენებიადა, ქალაქის აფორებით, მაგრამ ის არავისზე აღდგება გულს, რადგანაც იტაცებდა განმანათლებლურ მოძრაობის სიგიჟე, და მათიკის სიყვარულის დაუფლებდა...

ორივეს უყვართ ერთმანეთი, ხშირად ხედებიან, საიდუმლოდ, სოფელში კარგად ცნობილ ნუკას ოჯახში, რომელიც მოძრაობაში აქტიურ მონაწილეობას იღებდა და რომელსაც ახალ თთირაინი ჰქონდა ეცხიან...

წოდებოდა სევაბა...

ჩატყლილ ხილს უკანასკნელ ზურგსაც ატლიან აზნაური მშობლები, რომელნიც ნების არ ოთავენ გაჰყვან გლეხს ცოლად...

დაჭირილი სიყვარული...

—

მთელი არე აღმა იწვის...

დიდი კრება ხდება გარეუფლაზე...

დიდიან-პატარაიანად აქ არიან ირგვლივ მდებარე უმარავ სოფლებიდან...

წითელი დროშების ტყეები...

აქ არიან ქალებიც, ამ მხრივში კარგად ცნობილ ანე-

როდ გადაეცა, ირგვლივ იყო გადასახლებული, ერთხელ ციმბირიდან უფროც კი გამოიპარა თავის სოფლადმის; ყაზახებმა ცნობილ მოკლეს, აწამეს...

— ტატო, ნუ ხარ სასტიკი.

გადაუტყველდა მიხამ, ლომილით.

— ემ, შენა, შეილოსა, მაგათი წრის ქალი გიყვარს, და იმტობი...

მთვერ ტატომ, ლომილით, და სიტყვა აღარ დაამთავრა.

— ტატო!

წამოიშა მიხამ, წყნით და შეუღლილი.

— სულ კრიბა, მიხამ, ეგენი არ დაინდობან; გერ შეურიგდებიან შექთათორა ცხოვრების ხელოდან გაშვებას და, რა წამს დროს იხელთავენ; გაგვსრესენ, აგვიკლენენ...

ეს სიტყვები მართლაც გამოიღდა შემდეგ...

მიხამ თავი ჩაჰკიდა...

მისი გონების თვალწინ აიტუნა მათიკის ლანდი...

— ნუ თუ დანაშაულია ჩემი მათიკისადმი სიყვარული?

მოსწყდა მის ტურებს ეს გაფიქრება და, დანისლული სახე, მაგრამ ნათელი, უფრო დედაბა...

კრება ბოშოქრობდა; არე ზანზარებდა ხმაურში...

მრავალი ვადაწყვეტილება მიიღო...

ზოგიერთი შეეკამათნენ ერთმანეთს:

— შენა მენშევიკი ხარ და, იმითიან არ ვინდა იარაღით შენმა.

უფროსი სანდრო ილოს, რომელიც სასტიკი ზომების მომხრე არაა შემამულეთა წინააღმდეგ, რადგანაც ეს მთავრობის სისასტიკეს გამოიწვევს და უდანაშაულო ხალხი დაიღუპება...

— მე არც მენშევიკი ვარ და არც ბალშევიკი, მაგრამ ჩვენი გოგონების საკითხიდან რომ ვიბრძვი და უკანაც არ დავიხტი, ეს ყველამ იცით.

მოულოდნელად და თავმჯდომარის სიტყვა სთხოვა...

უნდა ითქვას, რომ თუმცა დრამატულ წარმოდგენა ნაკლები ჰქონდათ მაშინ გლეხობას, რომელიც სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიას მიჰყვებოდა, მაგრამ ორ მიმდინარეობის ბრძოლა მაინც იყო; ორივე ფრთის პროპაგანდისტები დადიოდნენ აქ, ერთი ხანდა კიბა მუშაობდა ამ მხარეში.

გლეხობამ იცოდა ერთი, რომ ბოლშევიკები უფრო დაუნდობელი ბრძოლას ასწავლიდნენ, აქეთვან მოუწოდებდნენ, შეიარაღებას ურჩევდნენ...

კრებაზე გამოვიდა ერთი სოციალისტ-ფედერალისტი, რომელიც შეეკამათა სოციალ-დემოკრატ ღირსების, გლეხებს თავიანთი პარტიის უპირატესობას სთავაზობდა, რომ მათ გაეცნოდნენ, მაგრამ რა მოწინააღმდეგე შეება, ამხილა. თავისი პროგრამის უპირატესობა დაუმტკიცა:

— ეგ თებერვალისტია?

— თავად-ანაქორების მომხრე!

— არ გვინდა!

— ძირს!

იგრძელა ხალხმა.

ორატორი, სტუდენტის ფორმაში, შერკეხნილი ჩამოვიდა ტრიბუნიდან.

ფედერალისტი ზოგიერთი გლეხი თებერვალისტს ეძახდა მაშინ.

—

ზაფხულის რამეა...

ნახუქიებით აწითლებული მთავრე ამოგვდა ლურჯ ცის კაბადონზე, ყმა მოღრეკით და გადმოაშთქარა ზან-ტელ.

ერთა ფარულა ნიას მოაჭეს, მინდვრით, ყვავილთა გამხარბი სურნელოვნება...

ტყვიან მოსიშის ჭრის კვილი...

ნადურმა აიტყა მწერების გახმული ჭრიჭინა...

კალწი მნა აზიდულა საგზალის გვერდით და კმე-რი იხვეწეს...

კალწი მთელმხარე მერმის სედიანი სიმღერა, თელვის ჭრალში და ხარბის ნელი ნახიჯი აღმართხე...

ბაღის ყველა დავკინებულ მგზავრზე...

მთავრის მერთალ შეტეხ ანგარაყი სოფელი საძი-ლოდ ეძახდებო, დალით...

მელო გკლესის გლაიანში ჯერ კიდევ გრძელდება ახალგაზრდობის ლხინი; სიმღერა, ცეკვა...

ღირის ცემაში ოდნავ-და იმის მუხიკის ხმა...

კვირადღია...

მატრთან ჩამომავლარი ზოგიერთი ბიჭები შაირო-ბენ...

მეფადრე ვანო მარდალ ათამაშებს თითებს აზრე-შეის სიმეზზე და ზედ დამღერის თავის მიგრე სახელ-დაბელოთ შეთხზულ ლექსებს აბაღთობაზე, ერთობაზე.

საუღრის სამერცლოზე მსდარი ორი ახალგაზრდა კი, ამოღებრით, იწვანენ ენებით...

— მიხა...

— მათილო...

გაისმის წელა, ტუთი შეხების დროს...

— რა ვქნა, რა ვუყო, რომ ნებას არ მაძლევენ ჩვე-ნები?

წარმოსთქვა ქალმა და მკერდზე მიეყრდნო ვაჟს.

სიძულე ათმართა...

— გავიცემ, არავის დაეანებებ შენს თავს...

მოწყდა ვაჟის თქმა და ჩაეკონა, უსურვავივით შე-მოახვიო მაგარი მკლავები...

და, ამ დროს, მიხა განა იფიქრებდა იმას, რომ რამო-დენიმე ხნის შემდეგ ელის დაქერა, უგზო-უკვლოდ და-კარგულ თავადის გატარებაში მონაწილეობის დაბრალე-ბა, რომ მან თითქმის, ამბანაგებთან ერთად, საყრდენი და-სწვა ის; განა მოთქმებოდა მაშინ, რომ ამისათვის აწა-მებდნენ, ჩამოკრებას გადაუწყვეტდნენ და შემდეგ, ოცი წლის კატორიად შეცვილს, სარკილ ვაჟილის ელოდა სიკვდილი შორეულ ციხისის საკუთარო ციხეში, რომ-ელიც ზედმა მართლაც არეგნა?

— ნაუ! ძინ! ნაუ!

სამრეკლოზე ჩამოაჭრეს ზარს.

ეს განგაშა...

— რა ამბავია?

იკიბა ხეივანში.

— გადმა მზარს შავი რაზმი დაეცა და გლეხობას აწი-ოკებს; საჭირაა შეველა იყვირა ახლა მოსულმა, შეკი-კად.

მიხა სწრაფად ფეხზე წამოიჭრა.

ლხინი დაიშალა...

წითელ რაზმელებში შესაგრებ ადგილს მიაშურეს...

— ნახვამდის საყვარლო მათიკო!

— როგორ, შენეც?!

უპირველეს ყოვლისა სახალხო საქმე და, შემ-დეგ...

ღარი დათავა სიტყვა, გადაეხეცა, და...

განშორდა...

გადაგრეულ გალაყანას გადახტა, მოკლე გზად, საბ-ძლიდან გამოიჭანა თავისი განუყრელი თოფი, და...

ორღობემ შთანთქმა...

მათიკოს გულს ამოუჯდა, აუტირდა...

ორ მარჯოღობის მძივებრი ცრემლი გადმოვიდა თელის ჭეუთოვებზე...

—

შავი რაზმი თუმცა წითელ რაზმთან პარდაპარ შეხმის გაურბოდა, მაგრამ მთავრობით ზურგ გამაგრებული მა-ინც დათარეშებდა...

წითელი რაზმი მიჭკოდა დარტყმად...

უცე ზეგზამით ისმოდა მათი ყვირნი...

მთავრე თანდათან თეთრდებოდა მამლის მესამე ყი-ვილებზე...

განთავადის წარდისდერი ღიმილი საიარკო კოცონს ანთებდა...

დილამ ნისკარტი ჭკრა ღამის გამომშვიდების, და მზარს გადიგოდა ლეგამი ღრუბელია შორი აქარაგნება...

წითელი რაზმი ეთამაშებოდა თავისუფლებას...

რეგოლოციის მარშით ისმოდა:

გრძელდებოდა შერტევა...

— დამკა!!!

ხეშან ერთაწმინდელია

არის ზოგანო,
სხვადასხვა კუთხით
გამოდევნილია,
თორითი და ზუთხით,
წაუღო ტყვენილია,
თუ სხვა რამ თეგზით
ის იყვებდა,
წაუღს იღებს პეშვით
და იბეგება...

მეგრამ მდინარე
გზავს არს, აზიბ,
და ცბილი მდინარე
სთავრების ჩაბის
აქ მუდამ ბრუნავს,
მუდამ მოძრაობს,
ზედ არცინ ზრუნავს,
ის უკვლას თაობას
ის მიჰყოლებს
ნადია ჰარადებს,
ხელს უწყოხს ბრძოლებს,
ეს მათ არ ედებს,
და გზიდება
რა იარაღებს,
ის ეჭიდება
მდინარის ტალღებს,
როგორც თვით ეჭირი
ბრძოლის და ცეცხლის
ას არის ბეგრით
ზედ ზოდი ვერცხლის,
აბრეშუმს, ან
ოქრო ტომბობით,
აქ მდინარით მისვლა
ასეთ სტუმრობით
სვლას არ უშლის
ხელსა, თუ დებებს:
მუკრას ლეკვის
და თან ამბეგებს
იარაღთან
თავითი ნაევს,
თქმას არ აცლიან,
აღმართებს გზადებს...
ას კი საბოლოო
აქ ნადია ვარის?
გადაღობის ოქრო,
გადაღობის ღირსი,
და იარაღიც,
გადაღობის, თვით,
და ცბილი ტალღის
ნადიარე მუცა
თქმას ჰგავს მუცარეს
გადაღობება,
ეს არც ერთ მხარეს
თუ ენახება,
და როგორც მალი
გვერდამალი,
ასი ჩიერალი
და წარმადელი...
მხოლოდ გაჭირ
გუდურის აქ ღირს
მეა-განმავალი
რომ მოაქვს ტალღებს...

აქ დაიწყო
აქ „განმავალი“
მით ურღო მქვიან
განმავლების,
განმავლების
ესამართლობას
და ეწეება
აქ ნადიდის მობას
იოლინ მუცა
დაბას, თუ ავადებს,
ნადიდელი თვით,
გუდურის ამბავს,
ახარებებით
ნაბას და ახარებს,
და წინ უწერებს
წაუღს, თუ ჯარას,
და ვით მესხი,
არაბ მესხი,
და ცეცხლის მდინარი
შორს უჭერს თვადებს...
არ ედებთან
გუდურის მონებს,
ეძულებთან
სისტემა ბატონებს,

ვისაც კი აბრე
ყოფილას ყურით,
ღღეს მუცარე მკაცრი
ამითი მხრები
ესმის და უფრობობს
მათ მუცარით მონებს...
თვით მუცარე უბოძს
თვის ეროვნულ მკლავებს,
მუცარე მონებს,
მუცარე ავი,
მუცარე ითუ მუცარე,
მუცარე და მუცარე,
მუცარე მუცარე,
მუცარე სხვა ბრძოლა
და მუცარე
მით დასაქრით
ყოფილას ურღით
თუ მუცარეობს:
გაშლილი მონობითა
აღმართულს კარებს
მუცარე ურღით
„არამართლებს“
ღრუ დადგა ურღით
ყოფილას მუცარეობის,
დევნილი-დაჭირვალის
სისხლის კამ-კამით,
ილტვის, ღრუბლით,
მდინარე კამით:
ურალის მონებს
იღებს გზის,
აქ გამდრისხალი: მსკენ
არ უღებდა დეხი;
აქ მუცარეობს მუცარეობს
მუცარეობს გზის
და გადაღობის
ურალის მონებს,
ნაბას ციბარია,
დამბეგებს იგი,
და აბრე, ძვირით,
ვით ითხოვს რიგით,
მონობებს მუცარე,
სისხლის არჩევს
ბატონის ღირსი,
რომ თვითონ... თვითონ
მდინარე არჩევს,
მუცარეობს ურღით,
იღებს მონებს,
განმავლობით
ნადიდობს ტყვეთ,
ბელადობს თვით
აქ დადო თვით,
თქმას მას იღებდნენ,
ვით ვას, ღრუბლით, გზის,
და ეძულებს
ბატონებს ეძულებს...

სისტემა ითუ
მტრის მუცარეობს:
წაუღს წაუღს
არსება და მუცარე,
მეგრამ მათ ნაბას
მონებს სახელი:
შორს გადაღობს
ციბარია, გუგული,
განმავალი მით
არ წაუღებდა:
გუგული და მოიჭმით
მუცარეობს სიღრ
სისხლის ცეცხლს ისევ
გადაღობს.
მუცარე ურღის მონებს
ურღითა კრებს,
გუგულის ნადიდობს
აღმართებს თვით,
აქ მტრის ბატონებს
მუცარეობს სხვას,
ნადიდ მუცარეობს,
მუცარეობს და მუცარეობს,
არ წაუღებს და იღებს
მუცარეობს მუცარეობს...

და მუცარეობს
მტრის მუცარეობს,
სისხლის ნადიდობს,
არც წაუღს ნადიდობს...
და იბეგის, იბეგის

ეს ითუ ურღით,
განმავლობის
არაბს ურღით,
მეგრამ, როს ერთი
იბეგობს, იბეგობს,
ნადიდობს მუცარეობს,
და ნაბას იბეგობს,
ესი გუგულის მუცარეობს,
მუცარეობს მუცარეობს,
რომ მონების სხვებს
განმავლობის,
წაუღობის
წინაშე მონებს,
მუცარეობს ლოკონ,
მუცარეობს, მუცარეობს,
აბრეობს მუცარეობს
ნადიდობს ურღით,
იღებდნენ მუცარეობს,
განმავლობის სხვას,
არაბობს, აბრეობს
თვით ნადიდობს,
თვითონ კი... თვითონ
მუცარეობს მონებს,
ნადიდობს, აბრეობს
მუცარეობს
სხვას მუცარეობს,
ნადიდობს სხვას ურღით,
იღობდა
მონობის
მას არ აბრეობს
მუცარეობს, მუცარეობს,
მუცარეობს, მუცარეობს,
მუცარეობს, მუცარეობს,
მუცარეობს, მუცარეობს,
და მუცარეობს
აღმართობს
მუცარეობს სხვას,
აღმართობს
მუცარეობს, როს წაუღებს ეღობს,
რომ გასამდრისხალს
მონებს ურღით
და არ დასმენდნენ,
არაბობს მუცარეობს
არაბობს და მუცარეობს
ბატონობს ურღით,
ნადიდობს არ გაუღებს,
არ არის მუცარეობს
ბატონობს სხვას
ნადიდობს მონებს
იქ საბატონობს,
არც კანობის
არც მუცარის სარბობს,
ნადიდობს არც გუგულის,
თუ მუცარობს თქმა მონობის,
არა, არ არის...
თქმას აბრეობს ითუ
„განმავლობის“
„მუცარეობს კიო“,
მუცარეობს, აბრეობს,
მეგრამ მონობის
რა მქვიან მუცარის,
გუგული, გუგული,
მუცარეობს, მუცარეობს,
ბატონობს სისხლის ჩეგობს?!

მუცარეობს იბეგობს
აქ მუცარეობს რაზმის.

ამ სისხლის წვიმას
მელადი ჩაზნის
ზღაღმა სხელს და
შეიშინებდა.
ჩაყ. კი მას სურდა,
(ის არ ხეზოდა)
იქმოდენ ერთმანეთს
სიკვდის ურქელად,
ის მათთან ერთად
გაიჭრა ედღე,
ესამართლობის
უარყოფელი,
შეფუთულ ამბობს
ხელში მსაჩიველი,
დამამწყვნი და
შემსიძოვნი
ბატონი მჭერი და
დამამწყვნი,
და ავანაყი,
განთქმული, ცოლგის,
ცხლა კანკი,
ახლოზელ ოლქის
ადრე უბირი
შმა გულში, შინა,
ვისაც თავს ჭირი,
დღი მის წინა,
შეა და ომზე,
გულს უწავლებდა,
სად იყო სმენა?
ეს იბრალდება?
მკაცრი ბატონის
ფოლადის ხელი
მხუთავი, შინის
უცცცხლოთ შეშვლი,
ხენდათ და სალტოთ
ორგულე ქვია,
თავს აწეა კმატეთ,
როგორც რომ ტყვიის
არ იყო სუნთქვა,
ორც გასწვნი,
ცხოვრება, ვით ქვა,
როგორც საკანი,
ხელი, სოცელი
და უმწირო,
როგორც ცხოველს,
დიოდა, შინა,
და, მათთან ერთად,
მასავით ყვირის,
და ერთ დღეს ერთმანეთს
მართ მძლე ხმის
იქნება მენა,
იზიარა ზარმა,
და მტერთა შრესმა
ავანაყი ჯარმა
ბატონყვდის წინა
გადსუფთა:
იწყო მძლის ღმრთი,
გაანთ ტყვიის
(ცხ ამ ცხოველს
განთმავ იყო...)
და გაღებების
ესენა იწყო
განთარა ლითონის
ჩამოსახელოდ,
უახლოვ მონის
დაადგეს ხელად,
და მოაშურეს
ეოლვა—მონარის,
მის გადსუფთეს
შეიქნა შინა,
რომ იქ დავიკის
მკაცრი ხანაყი,
რეზურ მკაცრი
გაიჭრეს რაკი,
ხოლო აქილდამ
დაუწყოთ ტყვა
დამა-სოფლიდან
ბატონთან ჩხევი,
მოდარა ვაჭრის
მარცხა და გულზე,
ჩამოსი ჩხევის:
ჩამა და ქვა
რომ შედგელოთ
ძვირებით ფარით
და შევიდალათ
დადგენბდით! დავიკის!!!!

დღეხანს, ო, დღეხანს
არბიჯი იმია...
(რეკლამ და არკლათ
და სისხლის წვიმის
მტერთა ადუგენი
თავის სესხი, ძველი,
ხმლის ახეგრეს
ქაბიის გელი:
უფერადი ელვრა,
უფერადი სოცია,
კვამლიც სდგა სედიდ
და ბოლოს, როცა
მოაგზავდათ შინათ
ფიქრო კარავი,
თან შედგენით
მთი უფადი
ოქრო და ვერცხლი,
ფარა, სპარსელი,
მოკარგვით ცეცხლი,
ტუნჯი, თარსელი,
ნაცვლად, მოუხდათ
გივი ხანძარი,
გუნდათ და გუნდათ
დამარა ჯარი,
მდიდარი მოკოვზე
უპირაფი თვითი
და ურელ დროზე,
მთი სვლა, ძალი
მეორეზე ვოლგას
მისკრას აღმა,
ბრბო, რისხვას რომ ჰგავს,
კვეთდა ნაშთს,
ასკლენ ქარიცის,
დასწევს სიმბიკი
და იქვედნ წინ
თამანი მიკლეთი,
დადარდა, ავად
სიმბიკის, ფარს
და მოსკოვსკენ
მიდინა ახლა.

შეკრა, შეშვითათა
ბატონი უბანი,
შინაგზი ბოშითა
შემარგნებ შანთან
და მოდის ჯარი,
მეფის ბრძანებით:
(ცუდით და ფარით,
ხმლებით, დანებით,
მოდის მთით, ბარით,
ფანტებით,
და ამბობებულთ
გვეყვითა მხით,
ამბობებულთ
ტყვით და ჩხილთ,
და შედრეა მჭერი,
და იწყო ბოროტა,
და სისხლის ჩხეობი
შესლებს ვოლგა...
იბრალდა სტენია,
როგორც ადითარი,
მეგრამ რომ შედრეა
მთი ჰამატი
და ორგულე გველა
შეშვითელა,
არ იყო შევლა,
არც მკლავში ძალა,
ჩამდა ძლიერსა
ის გასაცდელში
და უნდა მტრისა
ტყვედ მოკვდა ხელში...
შეკრეს ბოროტით,
ხმლებს ჩამკლეს
ღამით და დილით
თავიც წამკვეთეს...
მოკლდა, ჩამხდა,

მეგრამ ამბობს
სელი და ონი,
ქი ჩამოღოთ ონი,
მხრე ცხოვრების
თანაბარი,
ეოლავი ადინების
ხელმა, ხედავით,
თავს ეღვრება
ვოლგის ნაბიჯებს
ერთი ცეცხლად
და ელვად სხვა გვარებს

უწმინდა ახლა
კამის მინდორი...
დაბლა და მალა
ნაბიჯი შინის
ხეობის სიღრმე—სწორით
და ტალღა—ტალღა,
ვალვად ჰეილი,
დავარდა დღელა,
ცა სტრად, ნისლით
დამანტრალა,
ახლის ეგრ მსგელით
შორით ურალი
აღმოსავლეთით
იგვა დარავით,
ხილსა ნაფლეთი
ივთ ფარავით,
და რის ღრუბლებით
იბისებოდა,
ცუვის ცრემლებით
იბისებოდა:
იყო და ელვით
მეხით გაგზავნენ
თოვლის ბლანდენი
ცხრა კამრით
დევნებოდა,
მკაცრი ჩამოღოთ
თოვლითა წვედრად
და ძრწოდა ქარი,
ფიქრო-აფირო,
როგორც ადითარი,
კვეთდა-წვედრითა,
მჭინდა მთის ღარად,
ღრუბრითა მთი,
მეგრამ ეს მარტო
არ იყო ჰამატი...
ეს იყო ტყვა
ხეობისთვის,
თოვლებით ნივთა
შინის ტყვიების
ეს იყო რისხვა
მტრადილით თავზე,
განწირული მსგელა
სისხლის მშელ სავანე
ეს იყო ჯანთი
და ამბობს,
ჩაყ, იწვებს რაკი,
სელ ფართოვდება,
მოიწვეს მოსკენ,
იწვება ჰალვად,
და უბნებს თვისკენ
უპირას ძალღმს!
ნაბიჯი შინის
ესენა ყლვას
მთისათ, ტბორით...
და დამალ-მალად
და მოკრის ქარი,
მოხდის ტალღა,
ხეობის ჩხეობი,
ჯარის ქვედის დალა
ფარის ნაბიჯით—
შეიკრეს...
ჩამდის სით შინით
ნაბიჯისკენ
მოკრეს ნავი,
მოიწვეს სწოვად,
მას ტალღა იგი
ენთებდა პილად—
და მოდის... მოდის
უფად, ამბობს
შინითა დამოხდის
სოფელში ქობი
ბატონი ჰარკლენს
ქი რა ატარებს?...
ის, რომ ახალბებს
ვოლგის ნაბიჯებს
ეღვად ახალ ბოშითა
აღმოსავლეთი,
ჩაყ გულთ ბატონთა,
დამოხდით ედგა
და ცეცხლი კვეთ—
სოფელ-ჰალვას...
გაუთავად მძღვეს
ბრბო კვედს ჯალღებმა,
რომ სისხლის წვიმა
გაამდობრეს...
და უღდის იმით
სამაგრობს...

თანამედროვე ნიუ-იორკის ერთ-ერთი მთავარი ქუჩა

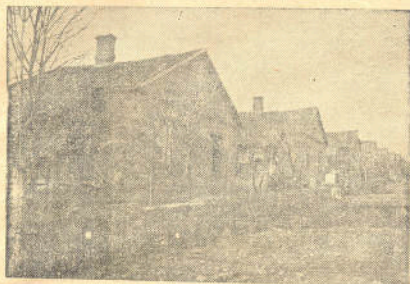
ათის წლებსა
 ჩვერის ხაყუღისა;
 დუ, დროს, წყუღისა,
 და განიწეალსა,
 გულზეა მატონებს
 რისხია და კლდება,
 და ჩაგრულ მოხებს
 დღეიდგან შეიგება...

ამ ახალს ბრბოს და
 ამ ამბოხების
 სივს სანტუ პუნდა
 და ამ სივს წუღებს
 შეიფრთხება

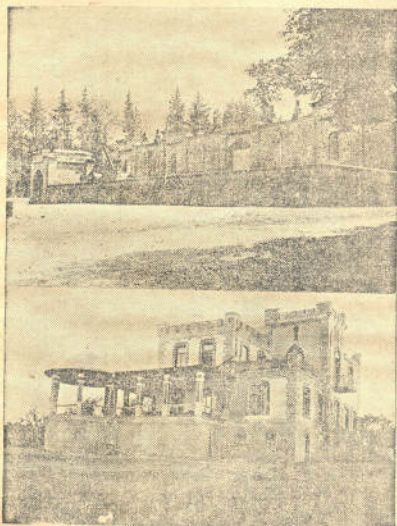
იქ პეგაზივი,
 ის ბრბოს უცხოდა
 და სისხლს მწოფი
 ნიშ ქვეშ ეფრება
 დიდი წოდება;
 არ პუნდა თმენა,
 არც მეცოდება
 მას მცონარ ხრისი,
 ტლანქის და სეპრის,
 და იყო დროსი
 გპირი და კერპი,
 ბრბოს მეთაური
 და ატანინი
 მისებრ ზღაღრი

გარს ერტვა მანნი,
 მისებრ ჩაგრული
 ავანტიკელი
 თაღლი და გული
 რაზმის, ნაჭები,
 იყო, ხელთ გპირათ
 ავიღეს ცულები
 და იფინეს ძებათ
 შეფიცულები...

და ისევ იმ გზით,
 იმავე მიზანით
 მიდის უნ რაზმით
 ეს ატანინი,

წინადალის მამულში მუშე'ის სადგომი ხანლი

1. წინადალის ხ სახლი მამულს სარდაფი
2. ურიათ-უზნის საცდელი მამული

.ა ე"

(ნაწევები პოემიდან).

1.

... მე მაგონდება
შეგარებულყოფი,
რომ ვირთი... დი
პირველ ლექსს
წერს დროს...
მე მაშინ
ვიცავ 12-წლის ბავშვი:
ხელები კიბურ დასტავიდან
გაეფიქრებულ მელნით
მქონდა დასტავით
და დასტავნული,

მაგრამ ჩემი სული,
ისე იყო აზვირებული,
რომ თავი დიდ გვირგვინად
წარმოვიდგინა იმ დროს...
(ტახტ მურს ვინაბრო
ის დრო).

2.

მე გოცნებობდი მაშინ:
მე დაიბნეობ
მოუღ ქვეყანას...
მე რთობდნენ...
გრანოზების თამაშით

გეგმავს მხოლოდ სილუეტის
ფუნოქსალურ მოვლენათ.
მოუღ სერიებს...
ეს ზეზირიდან—
პირიზონტამდე—
ამაყი ფრთებით
გაფრთხილებს,
გაფრთხილებს...
გნახავ: ოლგარბების
კანაფილებს და მაკარადებს
დი ყოვლად შემაღლე
დინამიტებით
გეგმავს მათ
სადგომებს და ბუნაგებს.
3.
მე გოცნებობდი მაშინ:
(ჯერ კიდევ ბავშვი)
მე გაფრთხილებდი გმირა,
დიდი ბელადი
რევილიციის...
უნდა დავამსტავო
ცოცხ და ცოცხარი...
(ლექსი ის
ცოცხ და ცოცხარი)
არას დროს არ შენახ...
მხსოვდა მხოლოდ,
დღეა, როცა ერთ საღამოს
სტოროდა მუჭად
წაველა და ცრულყოფი
რისკივრები:
ცოცხ და ცოცხარი.
4.
პირველი ლექსი
წერს დროს.
ბევრი გოცნებებ...
მაგრამ ეს ლექსი შეგვგონი
აღუროს კვლავში
მოვითავსე:
მაშინ შეგონა ასე:
— ეს ჩემი პირველი
მარჯალიტი
იქნებოდა—ახალი ეპოქის
მოუწყვეტილი ჩიტი.
5.
მე, ბავშვობისას
გეგმავს მათ
გეგმავს მათ...
ჩემთვის ეს—მეტად
მძიმე შრომა იყო იმ ხანებში,
გზიდავდი ავტოს,
კოპირს და წითელ მურთი
მარჯ კოპირს საზე
დავტავი და დასტავნული...
ქართო, თვლები მარჯ
მეცხეობდა მტერს...
გართო... გახარებდნენ
ტრალები და გოგონები...
და მეუ გამორღვლი სხივით
წითელ-მტერის
ტანისმოსით
ხშირად ჩაფიქრებული
მიმიე შრომით
დასტავი და დასტავი:
— მე ბავშვი—პოეტა,
რომელიც გოცნებობ
მეზე.
მეცხეობ და გართო?
არა უნდა ვწაფილსდე
არა უნდა გართო
ამ ეფიქსი?!
მე ბავშვი—პოეტა,
რომელიც გოცნებობ
მეზე.
უნდა მეუჭროდ
შროს, შროს
ეს ზეზირისკენ...
გებრე საშინაო.

რომენ როლან

(დაბადებიდან 80 წლის შესრულების გამო)

პატარა ქალაქი კლემსი, ნიციის დეპარტამენტი, აქ დაიბადა რ. როლანმა 1866 წელს 29 იანვარს. პირველი დაწვებითი სწავლა და მუშაობა ამავე ქალაქში გაატარა. შემდეგ პარიზში, ლუი დიდის ლიცეში, სადაც პირველი კლასიდან იყო მისი ამბავი.

ბავშვობიდანვე მუსიკა იყო მისი სავარჯიშო საგანი. მუსიკა, შარადისობის სიბნელე, მკერდ მაშის სუბილი-სამება ის შეიძინა 1886 წელს „ავტო ნოტაში“.

მისი მასწავლებლები იყვნენ ლიტერატურის ისტორიკოსი და კრიტიკოსი—ბროუნტერი, ფილოსოფი ბუასიე, ფილოსოფოსი ლოლე პარიკომი და ბროშარი. კრიტიკოსი გაბიერელ მონო. ამ ხანებში შეიმუშავა მან თავისი ფილოსოფიური შეხედულება.

1889 წ. რ. როლანმა გერმანიაში რომში, რომში, რომში გარდაცვლილი ახალ იდეაშიანდ გოეტეს თქმით, მოელოცა მომავალი მისი კედლები.

რომში გაიქცა მალევე და შეხვდნენ, იდეალისტი ქალი, რომელიც მესამეობათი მისი მიზანდარბი ისვენდა აქ. მასვე უყვარდა მუსიკა. მისი ვალდებით რ. როლანმა დაიწყო ღრმადისი წერი.

პირველი ღრამი „მეგობრობა“ დაწერილია 1890 წელს. შემდეგ „წმინდა ლუი“. ამის მოქვეა თხიხი ღრამი რეალისტური დროიდან აღებული: „მგლები“, „გო-რეალისტის გამარჯვება“, „დარბონი“ და „14 ივლისი“.

ღრამებზე ის დიდ იმედებს ამაყვარდა. სწრაფი: „და ბოლოს უნდა მივცეს სიტყვა ხალხს, უნდა დაარსდეს „თავიერი ხალხისათვის“, სადაც საზოგადო შემოქმედება გადმოცემა საზოგადო. მხარელები... თუ ხელოვნება არ მიუყვება ხალხს—ის დაღუპება“...

რომენ როლანის თავიერა (ქობერებაში ვერ ამახი გამარჯვება.

ამის შემდეგ დაიწყო ახალი გზების ძიება. ის იყო დიდი ადამიანების ცხოვრების აწერა. „ბეთონერის ცხოვრება“, „მიქელ ანგელო“ და „ლევ ტოლსტოი“.

ბეთონერის ცხოვრების წინასიტყვაობაში რომენ როლანის მიერ გამოთქმულია თითოერი და ესტრუქტურა შეხედულების აღსაზრება: ჩვენს გარშემო ადამიანები დახუთვლილი, მუდმივ ეჭოვათ იყვნენ მისივე „შეშინებული ბორკილების ქვეშ. ქვეყნიერება მომამდელი გათხისბრებულ ლიხინში, ცხოვრება იხუთება გაჯილდოვანებული მეტი პაერსი. ციკლსკლთო გზიერების სულისა. ჩვენ მართონი არა ვართ ბოძოლში, დროს გაუქსნათ საზღვრები, გავაქცოვოთ სულისა, სახელობის იმის მე არ გვძინი, ვინც გაიმარჯვა ანობიერებთ ამ მატერიალური ძალით... არა, გვირის ის არის ვისაც დიდ გული აქვს... არა დიდი სულის მქონე, ვერც გახდება ხელოვნება, ვერც სახელოვნო. ისინი მხოლოდ დროებით იქნებიან მასის ცხოვრები, მაგრაც უშედეგოვან გაქრებიან. ჩვენ არ გვაშინებს მათი მამარჯვება, სამეც იმანა ნამდვილად იყო დიდი, და არა ასეთად მოგვიჩვენა სხვის. დიდ ადამიანთა ცხოვრება განუწყვეტელი წამება იყო, და თუ ისინი ცნობილი იყვნენ თავისი ცნობილი, ამავე დროს დიდები იყვნენ თავისი უბედურებათ... დაე ჩვენთვისაც გამამარჯვებელი იყოს მათი ცხოვრება“...

პარიზში დაბრუნებისას რ. როლანმა გამოაქვეყნა ორი ლიტერატურის თეზა ერთი ლათინურ ენაზე: იტალიური მხატვრების დეკლარაცია XVI საუკუნეში. მეორე ფრანგულ ენაზე: ოპერის ისტორია ევროპაში ლოლულის და სკოლარტის წინ.

შემდეგ იმაზედაც პირველი წიგნი რომენ როლანის დიდი რომანისა „თან კრისტოფი“.

ეს რომანი უნა კრისტოფი, არე რომანია, არე მოგება,—ის არის, თუ გნებავთ, მთელი სიმბოლი. ხელოვნების გამარჯვებისათვის ხშირად დაეცემა კან კრისტოფი, მაგრამ კვლავ აღდგება, და კვლავ ცხოვ-

რება, კვლავ სიხარული, კვლავ ბედნიერება... კვლავ ბოძოლი...

პირველი ტომი, „განთიადი“. აწერილია ეს კრისტოფის ბავშვობა. მთელი კვება, გერერი თავდადებება, გატაცება, სიხარული, აღფრთხილება. სიყვარული და რაგრაკ მდინარის წრიალი, მისი დიადობა, დაწვრცელებული ბიძოლა—იზრდება და ეთიარდება ბავშვის სულში. ის გაიმორყვევია სილალე ზოდის მას კუველ კასის სტეკლისას, მის სულს—და ეთიარდება უმჯობესობაში... ის გრძნობს, რომ ის არის დიდი მთა და ქაიხმადი არხები მის სულს. დიდი უმჯობესობა, შეუცვლელი: ღრუკველი, ოქნება ხშირად იჯახება სინადილეს და იწყება ტარგება. ტარგები მას ამაყვრებს—იწყება ბოძოლი.

შემდეგ ტომი „დილა“. გადმოცემულია კამპილის სულიერი გარდაცვლება. ის გრძნობს, რომ ის უღრმე დიდი, ის კი არ არის, რაც არის ამ ეამად, არამედ ის რაც იქნება ხელა...

მესამე ტომი „გრძნობა“. მუსიკის თვისებურ მოგონების პირის და შემოქმედებასაც საკუთარს ეძიებს. მარცხდება. იწყება ბოძოლი.

მეოთხედი წიგნი „გაგაი“ ბოძოლა რეუტანისათ, დიდ ლიდ დაქანებულ ფიცას სეებს მთელი ენერგია და ფიქრება მუსიკას მთელი...

მეხუთედი ტომი „პაზარი ბოძიანზე“. კრისტოფი ილატეს პარიზში. აქ უნდა პარიზის შეება, მაგრამ პირველ ხანად პარიზის გაცნობა მის აღფრთხილებას ფრთხილ შეეყვება. აქ კვლავ იყვანება სახელი, პარტიკანება, სიყვარული, დიდება, სახელი, გულწრფელობა... ის ეძიებს ნამდვილ საფრთხეებს.

მექმესე ტომი „მეგობრობა“. იბოვის მეგობარს ეს მეგობარი ნაზი ავადმყოფი არსება. გადისარმული აქვს სკეპტიკიზმი, სანტიმენტალიზმი, და დელიზანტია. კრიტიკური მუდამ ენერგიით სასეს, ოპტიმისტი, მუდამ ბოძილისთვის გამამარჯვებელი. დიდი ბავშვ, ნაივი და ენების მქონე, ხავე დლილი—მოცესენარი.

მეშვიდე ტომი „ანტუანეტ“, მერვე „ოჯახში“. ამ ტომებში აწერილია სიყვარული განცდები.

მესერე ტომი—ციკლი მოკიდებული ბუქში, იყვანვა გამოცხადება მუსიკის ციკლი მოკიდებული ბუქში, კრისტოფი ასეარება ბოძისი. ცხრაიი ეწინება: მე არ ვარ ის, რაც არის. მე ვარ ცხოვრება, რომელიც უარყოფს უფასურებს, მე არ ვარ უფასურული, მე ვარ ციკლი, რომელიც იწვის წყვილით, მე ვარ ბოძოლი მართლ: მე ვარ თავისიუფალი ნებისყოფა, რომელიც დასამაზიდან იბოძის ბიძილედ და დაიწყო ნიშნათ ერთად.

უკანასკნელი მეათე ტომი—„ახალი დღე“. კრისტოფი ეცდება, როგორც ბეთონერში. მართლმან, უსახსრობაში, ყველამ დაიწყოველი, მითრეებულ—მაგრამ ქარიანდში და პარტიკუარში ხელში, ფანტერტორ ორკესტრის სიმინა...

„ცხოვრება არის ცვალებადობა სიყვარლის და აღდგომაში. მოკვედით კრისტოფი, რომ კვლავ აღდგებია“.

რომენ როლანის სახელი მომამდელ, არა ლიტერატურაში მეგობრების მიერ, არამედ ლიტერატურისთვის საესებთ მოლოდინდალ—მეოთხეცელში, როგორც მთის ნაკადი მხატვრული ჩავიდნული ტრამში.

1913 წელს იენისში საფრანგეთის აკადემიამ, რომენ როლანს მისსაჯა ლიტერატურული პრემია—აიი ათასი ფრანკი. ამის გამო ეთიმა აკადემიკოსმა სთქვა: ეს კრიტიკის ატორი პრემიით კი არ უნდა დაჯილდოვდეს, არამედ გერგვინით.

ეს კრისტოფი იბუქდებოდა აიი წლის განმავლობაში. ატორი ამაშეუბნა მას თხუთმეტი წელიწადი. ტრეკულდ კი არ აღრებენ ამ ნაწამობის კანსტრუქციონის აიი

სოჭის ტიპის, რომელიც საუკუნოები შენდებოდა და რომლის გუმბაზშია ჯერაც შესვლილი მთავიერე.

1919 წელს გამოქვეყნებულია რ. როლანის რომანი „ყოლია ბრინჯინი“. ამ რომანში გამოხატა რ. როლანის ძლიერი მოთხოვნები ერობელ კიდევ აგზის თავისი ერის სულიერი ნოყიერი წვენი დიდია ძალი შრომითი მისის და მას ევრაიზ აღუდგება წინა...

საბრტული პრესა „ლილილი“-ში (ილილიზია) რომის პრობლემა დაყენებული.

„მხატვრე გინი“-ში რ. როლანის ერობელ კიდევ მძლავრად ავტორის ინდოელ დიდი კაცის ცხოვრებას.

ცხოვრებაში გამაგრებული თავისი, დასახული მიზნის მიღწევისათვის, —საჭიროა მონადირე დიდი ძალა. დროებით დაბრუნება ისეთი სულითვის, მხოლოდ ექსპერიმენტი, ენერგიის შექმნება, დაყენება—სხვა არაფერი!

გამაგრება, სახელი, მზიანი კუთხე—მუდამ წინ არის! თუ შენ დიდ სულიერ ხარ, თუ შენში არის შინაგანი დიდი ძალა,—ეს ავალილებს შენ და არა შენი ლტოლვა ამოღებისკენ...

ეს სიტყვები ეკუთვნის რ. როლანს და არც არის ვინმე თანამედროვე ევროპაში, ვისზედაც ასეთი სიკმაღლით გამოთქმულიყო ეს აზრი, როგორც თვით ავტორი.

მისი სახელი დამსახურებულია არა კომპრომისებით, არა რეკლამებით, არა მიზეზი და ყოველნაირი შესაფერი თუ შეუთხრელი მოქმედებით სახელის მოხვეჭისათვის, —რ. როლანს წყნარად და უბრალოდ ჰქმნიდა მას, რითაც ამჟამად მოგაბრუნებელია მთელი ქვეყანა.

დ. ხ—შვილი.

ხ ე მ ს უ რ ა თ ი

ხეცსურთი, რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ დეპარტამენტი შეიქმნა 1923 წლიდან დღემდე მართს ფარგლებში, მანამდე კი იგი დღემდე უფროსი თიხების მართს ნაწილს.

ხეცსურთი მდებარეობს „ხეცსურთის არაგვის“ და „არღუნის“ მდინარეების ორივე ნაპირზე. ხეცსურთის ტერიტორია წარმოადგენს საღ კლდეებს და ესაზღვრება ჩრდილის და ინგუშეთის ავტონომიურ ოლქებს. მთელი მოსახლეობა შეადგენს სულ „53“ სოფლიდან, „888“ კომისიდან და „3598“ ორივე სქესის სეფიდან.

ზ ე მ ა ნ ი :

კ. დემეტიან 20 ევროპის მანძილზე მოდის საშუალო ღრმის ჯან სოფელ ოფლიდან, შედის ეს ჯან მთიანობა ფსუხს და განსაკუთრებით ხეცსურთში, მხოლოდ არა სურათს გზის სილი, არამედ გეოგრაფიკული, რომელზედაც მოგზაურთა შეიქმნება მხოლოდ დეცით, ცხენით და გრძელკანი და ისიც მხოლოდ ზაფხულის განმავლობაში. მთიანობა-იქ ეს ბოლოები ცალკე მოგზაურთაგანსადაც გამოუსადეგარია. გეოგრაფიკა ის მთელი კლდეები, რომლებზედაც ბილია გაყვანილი, მათი მთხვევ-მოსხვევები და ღრმა ხეობები, საიდანაც ქვევით ჩახედვით აღმოაჩნის იმის ყალბე დაუფინეს. წვიმების, თოვლის და ნამქრის დროს.

ს ა მ ლ ა - პ ა ნ ა თ ლ ა ი ს ს ა მ ლ

მიზეზები იმისა, რომ ხეცსურთის მოსახლეობა „3598“ სეფიდან დადის, ხეცსურთში დღეს მხოლოდ ერთი სკოლა არსებობს, ისიც არა შუალო ხეცსურთში, არამედ ხეცსურთის ყელში (შესავალიში) სოფელ ნაგაბოში 1924 წლიდან. ამ სკოლისათვის გამოკუთხულ იქნა საშაზო აფსკომის მიერ კოფილი უმცემლო გეგმისა, რომელიც დაუმთავრებელია ბიუჯეტის შეცვლის გამო. ამის თან უნდა დავრთოთ ის, რომ სკოლა სოფლებით არ არის მომარაგებული საჭირო სასკოლო ინვენტარით, რისთვისაც, ზეზე დგომით ფანჯრების დირფე შეცადიერებენ. საერთოდ ხეცსურთის მოსახლეობა სწავლა-განათლებას პირველყოფილი აღმართის ოჯახ-ლანობით უტყვის, მოსახლეობის შორის არ მოპოვება აბრე-ელებზე, რომ ხალხი მთავრით სწავლის. მთავრით ხეცსურთს, სწავლავს ასეთი შეიქმნება აქვს თუ მთავრობა დღისთვის ჯანაბარს, მხოლოდ მისი მოსყენეს იმით თავის შევლება სკოლაში, სასწავლო ნივთების უსასყიდლო მიცემასე ხომ ღვა-რაკი ზედმეტი, ენაიდან ორი წლის პრაქტიკამ დაამტკიცა, რომ ასეთები მათ სრულიად უსასყიდლო იძლევი. ასეთია მოკლე ხეცსურთის კულტურული მდგომარეობა. საჭიროა იქ სკოლების გახსნა, რომ ხალხი სიმწვრიდან გამოვიდეს. ჯერ-ჯერობით ცხა-

По Высочайшему повелению

Въ награду Шатилишамъ за поражение

Ахверга Махмага и еиокишъ еи въ 1843 году

Высвиратна по приказанию Императора

Кавказскаго въ 1849 году

აქლესის ბრძნისებურ ჯგუფს შვეწლტ ღმრცხებისთუხს

ახურს მხარის ღმრცხის ჯგუფს რეგწეს შტრ-პერსულ

არს რეგწეს ტყარვულები უნისი ნამესტრისთა

ეს ბილიები ირცლებს და სრულიად ჰკარგავენ თავიანთ არსებობას ნამის. ყოველ ასეთ შემთხვევაში ხეცსურთი სოფლები (ჩამოღებულ სოფელ ტრადი) გამოდის და ეძებენ ახალი ბილი-კის გასაღებად. მესავერ მთიანობაში და ავტობენ ახალ ბილი-კის დასახლებების ოპორტუნის თვის დასაღეს. მიერს ხეცსურთში მოღის დიდი ოფლი. ამ მხარეს მთელი ხეცსურთი ჰკარგავს ყოველგვარ კავშირს ახალს თუ მთაში. ცხენებით, კ. დემეტიან, არამედ ყოველგვარი გემითაც წუდება ტრადიციონალური მდ-ბაზე სოფლებთან-ი-კი, და ხეცსურთი კარაგებოდა 7 თვის განმავლობაში.

დია სახელმწიფო ამის ერთბაშად ვერ შესძენს, მაგრამ ახლავს ავტობილი, რომ ხეცსურთში არსებულ ამ ეამზე ზეით თანმიმდევრით, მთავრობის ხარჯზე, ენაიდან დღემდე სოფლებში საშუალებებით ასეთი რამ მოგვიდეს, გახსნას ითით სკოლა. ამასთან საჭიროა აწინდეს ყველგან ახალი სკოლის მშენებით, განიად ხეცსურთის სახეობებში ბიზნის და სერული მათი შერევაში. სკოლებში-თქმ არ გამოდგება და იქ მიღებულიც წარმოებს ყოველ წელს. მთავრობა სკოლა უნდა მოწყობდეს იქნეს მთავრობის ხარჯით. ეკუთვნის ინტენტირით და მასთან ავტობილი სკოლებთან უნდა მო-ეყოს პატარა ბანსონი, მოწყობდეს კერძოდ-ეკრემდე თავ-შე-

სერგეი ასანიძე

საგჟოთო რუსეთი

ერეგალი ჩადგა. ცოტა გადავირით. მეგობართ შორის ბევრი გვაყოლია. დაებრუნდი ისევ თბილისში, სად არ ეყოფილიარ ივა წელსწადი. ვის დაუძახო? ვის უფრო სწავით, რომ მე გადავიხი და ცოცხალი ვარ. აქ წასვლილი კი, როგორც ფრანგული ფრთა შეეცელი, არის მდებარე. მე ყველასთვის უსწონი გავხდი. ვინც კი მიცნობდა, მათ დავივიწყდი. და სადღე იყო კერა მამისა, ახლა ნაცარი და მტვერი არის. ცხოვრება კი დღესი ჩემს ირვავივ სწინან ახალგაზრდობი და მოსუტყვი.

ვის მივესალმო მე თავის დაცერით? ვერვის თვალგზში, ვერ ვაშენე ძაბილს. ფიქრები სწრაფად გამოვიფიქრებ. სამშობლო, ნუ თუ ეს სიზმარია? აქ ყველასათვის ვარ პატივითი, თითქმის მოსული შორი ქვეყნიდან. ვარ მოქალაქე მე ამ სოფლისა, რომელიც სახლს იმით გაითქვამს, რომ ამ ყველა საწყალ დიდაკს ერია ავირა რუსი პოეტი.

და აზრი, მანც გულს ეუნებო? გონს მოდი! ტყვილად ნუ დარდიანოზ, ეს ზომ ახალი აინთო შეუქი, სულ სხვა თაობა დღეს იბადება.

უკვე დავღვდა დაქვობის ხანა, სხვა ჰაბუეები ჰქვინან სიმღერებს. ტრეფალი მათი არის უსაზღვრო, მათი სამშობლო არის მსოფლიო. სამშობლო გავხდი მე სასიყვლო, აღარ ბრწყინებენ ჩემი ლოცები. მოქალაქეთა არ მესმის ესა, მე ჩემს მზარეში ვარ უტყოელი. მე ვხედავ: კვირის ჩემი სოფელგონი იკრიბებიან, როგორც საყდარი.

და დატყობულ მავარ სიტყვებით თავის ყოფიანე მსჯელობენ დიდაკთ. არის სადამო. მცირე თქოთი მორწყა დაისმა რუსი მინდერები.

ვერცხლის ვერხვებმა ხზოების შგავსად დანაშაულის თბილი შიშველი ფენა. და ჯარისკაცი კოელი, პირქუში იკრები წარსულს და ბუდიობის. ის ლაბარაკობს: წითელმა რაგორ მტერის ჩამოართვის ყველ პერეკობი, ჩვენ მას ეგებოძოთი ისე და ასე, ბურჟუას, ვიო ვირიში საქმე! ჩემად შრიალეს დოთილი ტოტზე, ჩემად ოხრავი დედაკაცები. და კომსომოლი სერიან მოდის. უკრავენ გარშნის გამაგებულად, ღვამან ბედის ლეკსებს მღერიათ, და აყრუებენ ბარს ხაძერობით. აი ქვეყნისა მამ რად ვევიროდი, რომ მე ხალხისა ვარ მეგობარი? ჩემი ლეკსები აქ ზედმეტი.

და მე თვითონაც არ ვარ საქორო! მშვიდობით ჩემი სამშობლო მხარე! თუ გემსახურე რამეთუ—კარგი! თუ შენ არ მღერო ახლა ჩემს ლეკსებს, გიმღერდი, როგა ნეული ივავ! ვიღებ ყველავეს, ისე, ვით არის, ვინებიალემ ჩემული გზებით. გულს მიეცე მამს და თვით თქომბერის, მაგრამ არ მიეცე საყვარელი ჩანახა. მას არ დაუთმოზ მე უტხო ხელგის, არც დღესა, არც ცოლს და, არც მეგობარს. ჩანგი მანდობდა უნახა პიწინის, თავის სიმღერებს მე მიმღეროდი. თქვენ, ჰაბუეები, იხარებოდ ახლა! თქვენი სიმღერა და ყოფა სხვაა. მე წავიღო უტხომ სახლებრებისაგნ. და ამბობებულ სულს დავადღებ. მაშინაც, როცა მიოღ პლანეტაზე აღარ იქნება მტრობა ერებსა, და ბორბლება განადგურებდა, ვიღებდი, მანც დღეულადღად პოეტის მთელი წრეული არსებით მე დედამწის მეტყველ ნაწილს, რომლის სახელი არის რუსეთი!

თარგმანი ვ. გაფრინდაშვილის.

საიდუმლო სტაგები და 1905 წლის რევოლუცია

(მოგონება 1-ლი რევოლუციიდან)

1905 წლის რევოლუციის დროს საიდუმლო სტაგებში ერთი მნიშვნელოვანი ადგილია მიიღო. უმთავრესად საიდუმლო სტაგებში განთავსდებოდა იქნება 1900 წლიდან, რომლებსა სტაგებში—თავი რევოლუციონერი მოძრაობის უფალი დასაბამილი და სტაგებში იმდენადვე პრაქტიკობის სიხი და მოწინაე ნაწილი მეშენისა ამ ფრესკებს აგრესიულად ეპარკაქარებოდა. ლეგალურ სტაგებში ამ დროს მდელი იყო ასეთი ფრესკების დაბეჭდვა, მხოლოდ აქაიკ თუ ვინმე მოახერხებდა ასეთი რისკის გაწევას. ხანგადახანგით და ასე დღეს სიფრთხილით.

რაც შეეხება არალეგალური სტაგების ტენდენციად მაშინა, მას, ეს სრულიად ეკისრება მოწინაე ამხანაგებს, რომლებიც იმ დროს დიდ სტაგებში მეშენილად და აგრეთვე კემზიარე ქონდლი სტაგებში მოქმედებდნენ ამხანაგთადაც. პირველ ხანებში მეშენილენი ლეგალურ სტაგების საშუალებით იყენებოდ საიდუმლო სტაგებში, როგორც საბეჭდო მატარა მანქანის (უმთავრესად ამერიკული), ისე კართოლი, რუსული და სომხური ასოებიც. ნაწილ—წამოდი, მაგრამ დროთაწინა ნილ—წელი გადიოდა ხანგრძლი სტაგებში საიდუმლო სტაგებში, ფრთხილად ვეღა ის მასალები, რომლებიც სტაგარი იყო საიდუმლო სტაგების შესაგებებლად. მინახენი, მოწინაე, დაბრტყილად, სადგარა, სადგარის წასაცხები, ეკონტაინერა ლინიკები, სათავისათვის ასოები, გრანკები და სხვ.

რაც შეეხება ასობის ჩასაყრელ უფრესებს, ეს უმთავრესად მსუდებლად საიმით დრეკალი ამხანაგების საშუალებით, როგორც ძმები მზის და ზაჩარია ჩოხიშვილები იყვნენ.

საიდუმლო სტაგებში რევოლუციის განვითარებისათვის ერთად იზრებოდნენ და ვითარდებოდნენ. პირველი ასობი სტაგში ობოლისში დაიარსა 1903 წელს ნაიალდობის ტფილისის კომიტეტის ზეღმალეხობით, გიგა ლულუაშვილის მიხედვ. ამ სტაგში მუშაობდნენ აშ. ვანო ბოლქვაძე, ლადო ლუმაძე და მე ამ იბეჭდებოდა

სტაგ და სტაგ ფრესკები და ტრადიციულად ტფილისის მეშენში. სტაგა იყო მნიშვნელოვანი ც. ლულაშვილის მიხედვ და მასობის ამინებელი იყო ბატარი ერისთავობის სახლი ერთი ოთახით, ეს ოთახი წარმოადგენდა სტაგში მოქმედებისა ბინას, სადაც ითავი ორი კემზიარე დასამრტებელი, კემზიარე ფრესკი სწრაფად სტაგში ჩასაგდელ ხუტზე იდგა, რომლისცა ადგილობით და ყავილობით ქვეშ ამოწმებულ სარდალს, რომლისცა მეშენის დროს ზედი იკეტებოდა სრულიად გულ (საღალსი) და ისე მიმდინარეობდა მუშაობა მსუდებლად საიდუმლო სტაგებში. უმთხი ზედი იბეჭდებოდა ისე, რომ პოლიციის მიერეს სახლობის, სტაგის აღმობრება მას გაუძლედილად, ჩაგდნ სტაგში ამ სტუდიან ჩასვლის შემდეგ ადგილობა წმინა ტყისა ან სანა, ვინაოდ ყოველი მზისა ზედიან სასაგებლო მომზადებელი იბატის სადგარის მგზავნი სტუდის წმინა იმდებოდა.

ამ რა საიდუმლო მეშენის მიერად დედი და ატრანელი იყო, ამის თუ მიზეზებთან აგრეთვე სტაგის სადგარის დახურულ პარას სთილის ნუქის ერთად, ვეღა ადგილად წარმოიდგენს, თუ რა პირობების ვიხიბებოდა მეშენის ნაიალდობის საიდუმლო სტაგებში.

ამ სტაგში, როგორც მასობის, იბატებდა რამდენიმე თვე, რომლის განმავლობაში პირობადან ასრულებდა რევოლუციის გაერა—მადების, სტაგების საგებებს, რე რამდენიმე ხნის ამ მეშენის, შემდეგ თბილისის სტაგში, ორგანიზაციის მიერ ვაგებზაგერ 1903 წლის თბილისში ზაქარია ორგანიზაციის საიდუმლო სტაგში სადგარად, სადაც დავაძე იმ წელს მტერი.

როგორც შევხვდი ვაგებ, ნაიალდობის სტაგის შემოხმა მოიადნო შიკარბენი ნილაგის გენდერებოდა ყველაფერი, რაც იმ იყო სტაგის ნაიალდობის მომზადებელი, გადიდებდა რა განდარბების მიერ განადგურებდა, სტაგში ჩანახა.

იუმორისტული განყოფილება

ჩემს თანამშრომლებს

(მოწოდებაებით)

რე ვარ ხედი: დროებზე,
როგორც ნადირი-წაღზე,
ჭეჭერის ცხოვრების სრბოლა
აღებული შავს თვალზე.
ხან ვერძევე „ნიანგს“ და ხან
მაქვს დატებული „ახზე“,
მაგრამ უცდელი რჩება
ჩემი გული და სხე.

ბოროტე, ხალხი ქვედალ
ხევრი, ერთობ ბევრი,
არ ვარ „გულში დეკლი“,
არც ცალიერი ქვევრი.
მახია თავი მხრებზე,
მაჩის გამართული ქელი,
თუმც კოტე თავში მიჭირს
და ვარ ზომავს აბელი.

რასაც ეს თვალს ხედავს,
ან, რასაც ვიღებ ვერად,
მასზე მე ჩემს აზრს ვადგენ
და ვმჯავლებ ჩემებერად.

ზოგს მოსწონს იგი, ზოგს არ,
მაგრამ მე არ ვარ ბრალში,
ხალხი და ეს ქვეყანა
ბუნთი არ მიჩინ, თვალში
დევრე საღმარო ღვკებს
და თავს ვახეზებ ვეფლს,
ვერ იფიქრებდი, ვერ
გონიერებდის „წვლას“.

და მე რომ ვიბნე ვერძე,
სხვა რჩება ხანა-შორალი,
ბოძ „მარტოხელა კაცი
კამათი არის ბრალი“
ვეფლი თიხამშობლებს,
ვეფლი ვრც არის, ვეფლი,
ხელო მოგებერდათ, ხალხო,
თქვენც გონიერის „წველი“?

წველი, შენ სადა ხარ,
ან შენ შანკოლა სადა?
მოდიო თქვენც დამეხმარეთ,
თორემ გამტრება კადა.

პარზენ ბოილის აზრებს
მე ვვლარ მივხედი, ვევირობ
ზღვის პირის თევზი ხარ თუ,
მშო, რად ენა-ჭირობი?

ჯანსუღს ვიდ ხარ, ან ფრუ,
ან, მაინდო, შენ სად?
გამოწდიო ეფლს ვარგებ
მეტყუად და არა სენად.

მანუალო სად იფიქრებ,
ან მალეა აღელ ხალხად?
ან კვდა-მეფლს ხეივლი
იქნებ შენ იყო, აფი?

ფიბრის, ფუხე, ანუღს იქნებ
და არც არსად სიანს გოცო,
დევრეზის აქელი ველი,
ბრის იანერის ოქო.

სად ხართ, სად იტარებთ
მოდიო, მომეცით მხარო,
გზანთენ ნახტრეც თქვენი,
მოდიო გონიერად...

დამწლად დავეცოთ, თუ რა?
რატა, რა დავგებართო?
განუთი „კომენტი“

არ გეოწმით მისიაროთი?!
მე, რაღამ დავმეფეა?
მოდიო, მომეცით მხარო:
ან რისგე ჩემი და ან
მადლი და გონიერად...

ნიანგა.

პულა-პულა სრავები

ბირაჯი პარველი

ტენდრა ჩუბაძე

(პირადი შთაბეჭდილებებიდან)

მოტერტერება დილით ტენტერტი

უფარე რეტე ახრებით თავში,

სიტყვებს სტყერს ისე, როგორც კრენდელი,
ამოღველული ჰოიფილეთი მკლავში.

დაივლის თავის „ტრეფდენას“,

ბუჭალტერის იფასებს დღეათ,

და შემანქანე მგებლს-ფენის

უახლოვდება ნელა და მშვიდათ...

დაავიწვდება შის მუშაობის

და შემდეგ შემდეგ ახრნებს თითით

(რა ეშველება ამ უთაობას?!...)

„თქვენ ეს ქალღლი გადსდეთ იქით!

ლამით მე სახლი გადავიფიქრე

და აწ სხვა ტექსტით მგებლეთ ღედანს...)

და მიღის ტენტერი ისე და იქვე,

სადაც ზის მუღამ და ფიქრებს პენტებს...

(თვის თავს მოლოცე წარუდგენ „კიდურებს“...

ფულებს ტენტერი კიბილს მკეტებს!...)

„პენტებს“ და „მუჭვებს“... ადგენს ქალღლებს...

მოსხნებებს!... მოსხნებებს!

დასდებს... აიღებს... იღებს... დასდებს...

ელდება ხელი... ელდება ანტი...

მიღის ჩუტადე მრეტე. თან მიმიედ,

მიატეს. რაც დილით აქ მოიტანა...

სიღვანლაც ისმის იხვის კიკეცო,

სიანს, დასკლავი ვალესს დანა...

„ამდენი სისხლი იღებდა ქვეყანა...“

რამდენიც ისე ძარღვიმ ფუქვას...

ყურს ექვსს ყველს ტენტერი. ექვსა

და გულს უწავლეს. როცა ყურდებია!

ღეჯია და ევაჯია.

შეიშვით, როგორც კურდღლის ბაქია,

ჩუტადეს ჩუტეც ღეჯი-ევაჯია.

ორივე ერთმანეთს ეხმარებილებს:

ეს „ჯეჯი“ და ის „ნამღევი“ „ევაჯია“!

ჩუტადე, ანა, რითი ჰავეს მარგოს,

თუმც ორივესთვის დღია სარგო?

მინც ღეჯია აქ მთავარია,

ჩუტადე-ტენტერი თავი რომ ჩარგოს.

რაც შეეხება შემდეგ ევაჯის,

იგი მგებლ ჰავეს კურდღლის ბაქიას,

და რომ ჩუტადე, ფურეც დიქტოს,

გამომბოლუ ჰავეს კლდში ღეჯიანს.

„არადან“ გამომბოლნე „ქი“:

ეს „კომპანია“ „კამპანია“

რომ იძულებდა აქ ვეპრობში,

ამის უქუცო რწმენაა ჩემში

ისე, ეთი ყველა ადამიანში.

(წამოხატება, მათი ძნელოა,
თუ არა წვიმასა და ქამინში...)

მოთვე-არაკე,

თეთრი კბილი. შავი გული.

სიღმინე-რა ურთიერა მო
რის სხვადასხვა ზღ-შეკრულებას სხვადა-
სხვა შეთანხმებებს, ევროპის ს-
ბელაშნიკეები, იმავე დროს იძებნ საშუა-
ლებებს ურთიანობის დასაბრ-
უნად.

(სერგო ორჯონიკიძის მოხსენებიდან).

1. ამ ქვეყანაში არის ადამიანები
 2. რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი
 3. და რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი
 4. და რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი
 5. და რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი
 6. და რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი
 7. და რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი
 8. და რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი
 9. და რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი
 10. და რომლებიც არ არიან დაბნელებულნი

ეპილოგი ჩა ევაზე?—
ხელეგს სისხლში აწებენ!

იურიდიული საპროცესო

სილიაშა, ანგლისმა
 საფრანგეთი ასწია;
 თურმე ხეცებს აღერსთ
 არს ღეჟორაკია!
 საფრანგეთივ იმდოეთს
 შორით მოუპარებდა;
 იჯანყებას მოუწყობს
 ჩუმიდ თაგებმარება;

არაფერს იფიქროს, რომ ჩვენ არა-მკითხვე „მეცამეტე-

საკითხი: ევრობოლოდ სხვის საქმეში. არა, ჩვენ გავმოძრა-
ვებთ უკუღარ პატრონისა და წრფელი განზრახვა ასეთი
„თავსამეტრევი“ საკითხების გარკვევისა.

შეიძლება ვინმემ ისიც გარკვეიოს, რომ ჩვენ ამ სა-
კითხებზე ვიძახებთ „თავისკერპებს“ და ასეთი ეპიტეტი გა-
დაჭარბებულია ტერმინი.

სრულიდაც არა. და რომ ეს ასე არაა, ამაში შეიძო-
ბელი მაღე თვითვე დარწმუნდება.

ამიტომ ჩვენ ვისწრაფით და გადავდივართ თვითონ
საკითხებზე.

ხელს ვადებთ გახეხვის პირველსავე ხელში მისვლ-
რილ ნომრებს, (გვს. კომუნისტა № 5 (1460), სადაც
ვკითხულობთ **ირაკლი მაღრაძის** შეკითხვას:

„ამ ევტოკრობ მართანის მახარაში, ს. ლეღენაში, კა-
ნონიერის ნომრით მოზომილ მიწაზე, რომელსაც ძირში
ჩამოუღდის მდ. „ლეღენაში“. აი, ამ „ლეღენაში“-ზე ჩემს
სოფლებზე ჩემდა დედასთან ჩემსავე ეზოში გაუქრო-
ბი არა და ზედ მოუწყვეთი წისკელი, რომლის თხილ-
ში მომდინარე წყალი ეშვებოდა ნალექით ჩემი გაქრე-
ბულ მეზობლების, გრაგოლ და გიორგი შარიაძეების
ეზოს. ვთხოვთ განმარტოთ, ჰქონდათ, თუ არა უფლება
მათ, რომელიც მშენებრი საკუთარი საწინკელე ადგი-
ლები და წისკელებიც ბლომთ აქვთ, ესარგებნათ ჩემი
ადგილით“-ო.

იურიდიული მოპასუხე იღებს ამ შეკითხვას და აძ-
ლევს ზედ პასუხს, რაც შეიძლება, სრულს და ყოველ-
მხრის.

მაგრამ, ამისდა მიუხედავად, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ
საკითხს მაინც ეჭირვება რამოდენიმე მაინც გარკვევა.

აი, აქ იწყება ჩვენი მისასი. **ჯერ ერთი**, რომ, არ ვიცით, რა მიზეზით, შემკითხველს,
ბ. ი. ირაკლი მაღრაძეს, ეჩინება საქმეში დიდი აურქარე-
ბილობა. თორემ რასა ჰგავს ეს არა გაუქრიათ, ზედ წი-
სკელიც აუგიათ და მაღრაძე, მხოლოდ ამის შემდეგ მი-
მართავს გახეხის შეკითხვით.

რასა საქმე? საინტერესოა ვიცოდეთ, აქ დანაშაუარე უბრალო
გლეხური დაუდევრობა, რამე და ისიც გლეხური საიდუ-
მლო გახეხვა, თუ უბრალო ტრაგოდიული მიზეზი?

ჩვენ გავიხსენო, რომ უკანასკნელი მიზეზი თამაშობს
უმათარეს როლს. აი, როგორ აფიქრებს თვითონ ირაკლი
მაღრაძე ამ გარემოებას:

„წყალსიღობის დროს წყალი სწვდება ამ ფერდობს
და ყველაფერს ანგრევს და ახადებურებს. ამის გამო აქ ხე-
ებიც კი გავაშვებ, რათა ადგილი დამეფარა წყალსა-
გან“-ო.

(ცხადია, თუ ასეთი მრისანეა „ლეღენა“-ს წყალ-
სიღობის დროს, დამშვიდებული ის იმდენად ხშირად
მინც იჩენება, რომ ხე-ებიც თვის გაქრეხებული შრომა
ჩამოქცევა, ჩვენის ფიქრით, იურიდიული იყო წისკელის
ასვენება, სრულიად შეუმწინელო გახეხა და გლეხის უკრის
საფრის. მუშაობის ხმას უშვებდალ და გლეხობადა მათს
მდინარის გვიკ შხულობს. აქ, როგორც ხეივანი, საქმეში
ერევა სტეპია, რომელი გარემოებაც, ჩვენის აზრით, ამ-
სუბუბებს დანაშაულის ბოლო ეს კი მხედველობიდან გა-
მოპარვია პასუხის მიმცემს.

ჩვენ არ ვიცით, რას იტყვის აღნიშნული საკითხის
შესახებ, თვითონ ბრალდებული, ე. ი., სოფლის მქონე
გლეხები, რამოდენიც, თუ არა იყო მაღრაძის დაუჯერებო-
ბი, დიდად გაბოძდები ყოფილი ამ ისეთი ფეფურების საფ-
რისა, როგორც არის წისკელი. თორემ, თუ ბერის მათ-
განს, მშენებრის საწინკელებიან ტრიალ, უკვე მამაზა-
რედილი წისკელებიც ბლომთ მოგვხდებოდა, რათა ირაკ-
ლი მაღრაძის ეზო შეესია თვალში? ან რა საჭიროა ერთ
სოფელში ამდენი წისკელი?

აქ მხედველობაში მისადგომ შემდეგი გარემოებაც:

როგორც ვიცით, შორაბანის მახრა საერთოდ გორ-
ბოლოვობის ნაკლებობით არის ცნობილი. ცხადია, გლე-
ხებს ჰგონებიათ, რომ ხორბლეულობის ნაკლებობას წი-
სკელების სიმცირესთან უნდა ჰქონდეს რამე კავშირი.

აუღიოთ და წისკელების მომზადება უწყიათ სოფლად.

ამ შემთხვევაში ირაკლი მაღრაძე შეთხვევით დაზა-
რალბულაი უფდა ჩათვალოს, რადგან, როცა გლეხები
შეხედავენ (და იმავე დროს უშვებდალ დანაშაულებს კო-
დეც), რომ წისკელების მომზადება მათ ხორბლეულის
ვერ გაუმჯობესებს, ცხადია, ისინი თავისთავად მიუბრე-
ვენ ასეთ უბრაო საქმეს და მაშინ თავისთავად განთა-
ვისუღღებდა ირაკლი მაღრაძის ეზო, როგორც გლეხების
უახრო შრომისა, ისე მომზადებულ წისკელების უაღიო.

„ფორმის“ აკოლოგიას პრო- ლეტარულ კომუნიაში

გადაიკ გიდილას. განკლით გადაირევი,
და არეულ არიებს ვამოცირებს ჭარბობ.
შენ, რომ შედეგს ეძიებ, არის ნაცოდევილი...
მე ფეხებზე მკიდია „ლეგის მერხარები“-ს.
პროლეტარულ პოეტის პროტეც კარტინები,
არა გვეხის ეს საქმე, ან რად არა გრტყენია?!

შენ, რომ გზიბდას, ისეთი ტენის ნაღრენები
მე ფეხების საწმწნადათ ბეგრეულ გამოიქნია...
კრკანტული კრტყის კრტყი კრტყარბობა
ულოლიკო მსჯელობით შედეგრი ნუ გავიხს,
აფრკებში მომლოლეს შენის აფრკაბობა...

„ლეგ-დაიარა დიარა“ ჩემი მონკობა...
მანდაზა მანდ არა მანდელიკო მანდია?!

განამკლით ბესიკოს ავი ღელქის მუსიკა,
იღმარებს სფეროში ეს რა ღელი მალაია?
რომ არსებობს, გავიდა საუკუნე, მეს ჟან...

მანდაზა მანდის დარბის დავკია აფრკიული
შენ ახლი გავიხს, ფორმით გლანდელიკო,
მხოლოდ შენობაზ ბეგრებში არეული,
აზღვრის თქმით მეკრიალი, როგორც თვ-გატყენილი...

გადაიკ გადილას, განკლით გადაირევი,
მაგრამ ორმეტიდან ზეგდილის ზე იწყება...
ბესიკოსი მუსიკის არ მწნას ნაცოდევილი
და იცე ვარკა ფორმით აზრის დანაშაულებია...

პროლეტარულ პოეტის პროტეც ეპოტრები,
არა გვეხის ეს საქმე, ან რად არა გრტყენია?!

შენ, რომ ჰკინდავ, ისეთი ტენის ნაღრენები
მე ფეხების საწმწნადათ ბეგრეულ გამოიქნია...

ლოდიკა.

იუბილიარი

ანთიმოსას ისე შემოვიდა და დიანატრა ჭანჭარი,
რომ ჭუნაში ნაყარი ქალბლის დანაშაულებით თეთრ ამაზი-
ნებათ ტყენებდა ზოიქმ და ნასაქვენდა თავს არ
იზინებდა ყურზე ჩამოკრული უსაფეთ კლევადი-
ბით ჭუნაში მითაბარეკდა და თავში ფიქრით მოუ-
სვენარს ბუნებრივად ერუდენ.

რომ გაბოსკადა ამ ზოიქმ ზანში ანთიმოსამ? რა
ხელობა არ გამოიქალა? იყო საქმის მწარმოებელი,
მანდაზარბით, ფეხებზე მოგარბო, მათით, მღივით, მე-
დავითით, კლევ მღივით, მღივთ მოლორბა და აი, ამ
მოსწყდა კისერი და ვერა და ვერ იქნა და ვერ შეაქო-
წიწ-შეაქრებმალი არაიზინების კალაფის ეს მომტრე-
ლი სოიარბა. ავარ ერთი წელწიფთ სრულდება, რაც
ალავს დაძებებს და ვერსად ვერ შეპო თავისი მომტრე-
გამოცლილი, გაქალიზებული თავი. ერთხანდად კომი
სიონებრბდა, თოთახებს აქირავებდა, მღივანტყენობა
ჭკობდა, ავან-გავანობდა და არაფრით ფულბის ავითბ-
და, ეს არი თვე კი ფორტუნი ზურბით შეიბრუნდა და
თველზედ მისაყრდ ფრასაც კი ვეღარ მოუხრებდა.

რა ჭანქა? რა გამოჩანას? -მეგრეობს ანთიმოსა და
თველბის ძირს აფაცეტებს ამაზიანის საიოქვენდა
ავას... ზედად გაუღმდა: ავარ ხესთან რაილ მოლაზა-

ბებს. ანთიმოსმა კისერთან აიხარა თავისი კუხები და მსწრაფლ ხესთან დაბადა... ხესთან—ქვაფენილზედ ზედა ტანხარზედ გადგდებული უცხო ყმაწვილი ჩამოშვდარიყო, ხელები შეზუზუნდებოდა და თავის ახალ, ნათარჯისფერ ფეხსაცმელებს უყურებდა.

— ლენკო! რა მოგსკლია?—შეეცინა ანთიმოსს.

— მამა... მომკლეს ამ ხებრმა ფეხსაცმელებმა,— ამოჰყეფა ლენკომ ქვეშაიდან.—ნოცს იუბილეს თაობაზედ დადიოდა და ფეხები დამემტვრა ხეტალით... დაუფრია—მოიწვია ლენკომ.

— არა, მე ისევ ფეხზედ დგომას ვაპირებ—მტკერში ამოვანგეგვს.

— სა...საშინლად მიტერს... ისეების იუბილეს შემდეგ ვიციდე და მას აქ...აქეთ პეტრეს გადუხადეთ იუბილე, შაქროს, ტასოს და მე უფ...უფრო და უფრო მი...მიტერს.

— შენ სულ იუბილებზედ დადიხარ რაღა?... ანთიმოსს უკმაოდ ბრწყინვალე აზრმა გაუღეფა თავში.

— ლენკო! კაცო, უნდა მოიხსენებო იყავი ხარა... და რა არის რომ მეც ერთი იუბილე გადამიხადო? ჰა?

— შენ?—ლენკომ გაკვირვებით აშხტდა ანთიმოსს და ფეხსაცმელს ხელი გადაუღეს.

— ეს არ უმართავთ იუბილეს?! მოდი და ერთი მეც გამიმართვით, თქვე დალოცვილის შეიღებო! შენ შევიღია, მაგაზედ კიბა მიგიჭრია... შენ იუბილეს უსტაბამ ხეირ-ოსტატი ხარ!..

— შენ რაზე დაგოწრია?

— რა ბრძანებაა! მთელი ჩემი სიცოცხლე სულ არა ეწერა! თვრამეტე წლიდან—ჯერ მესამე უზნის ბოშელთან ვიყავი მწერალი, მერე საქმის მწარმოებლად, მღიწობ, მომავარიშვით, მღირებით...

— არა, ტურნალ-გაზეთებში ხომ არაფერი დაგიბეღია?

— როგორ არა, გაზეთებში ეწერდი. პირველად რედაქციის მიმართ დავეწრე: ვილაქას ექურდნა ჩემი მოგვარეს და მე გამოვიცხადე, რომ მე არა ვარ მეთქი. მერე ჩვენი სოფლის ბოსტნებთან ბოგირის გაკეთების შესახებ იყო ჩემი წერილი. სოფლის პატრიკის გახილვის შემდეგ და სხვა მგავსთან ერთი ათი წერილი მაინც მიქება!..

— არა... მოთხორობა, ან ლექსი, ან რომანი ხომ არ დაგიბეღია?

— მაგისთანა რომ შექნდეს, შენ ვი არ დაგიწყებდი ლაპარაკს?

— გერადერი ამბავია!.. მაგრამ არა უშვას რა... დიგიბატეს რაზე, თუ არა?

— ერთხელ ძალიან დავხატე, ისეთი მშვენიერი იყო, რომ—ჰა!.. ვისაც ვაჩვენე, ყველას თოკი ევრნა...

— ძალიან დათოკი?!.. ჰე არაფერი მესმის... აა! შენ ფუტურისტი ყოილხარა!.. ჰო, კარგია. ეხლა, შენ ხომ რაიმე ღირსშესანიშნავი არ ავიშენებია?

— ერთი საქაბთე ავაშენე სოფელში და მიწისძვრის დროს ჩანდა.

— მამა... თვრამ ხომ არ დაგიწერია?

— დამწერია რა, რომელიც კომპოზიტორი მე მნახე? 5 ატარებ...ქებალ დადიკო...საპირის მტერი არაფერა გამოსულა ჩემი ხელიდან, მარა სიმღერა ვი ისეთი ვიცი, რომ... „ორი ჭითანი ვიყიდე“—ს ჩემისთანა ბანს მერავენ იტყვიან, გავიგებმა, დეპოს ქარხნის ბუხარა გუ-

ვუბნებო.

— ოა! გე კარგია!.. ეხლა მითხარი: რა მონაწილეობა მიგიღია რეჟოლუციებში?

— ჯერ კიდევ იაპონიის ომის დროს პატრიოტულ მანიფესტაციებზე ვიძიებ „ურა“, ხუთ წელში—ვიძიებ „ძირს“, დიდ ომში—ურა, ჩვიდმეტში—გავუმარჯოს რევოლუციას!.. ცხრამეტში—გავმარჯვოს დამარჯვებულ საერთაშორისო და ეხლა—„მზად ვარ“—წამოხსოვება ანთიმოსმა და ხელი პირიერივით ასწია მაღლა.

— ციხეში ხომ არ იჯექი?

— არა მჭირდა ბედნიერება.

— ჩეკაში?

— ვიჯმნი ეშმაკისაფანა!..

— მამა... არა უშვას რა—სატყუოვია! რამდენი წლისა ხარ?

— ხუთ ათეულს ორი თითის დადებამ მიკლია.

— როდის დასწერე პირველი წერილი?

— უჰ!.. გე წარუდგამდე იყო, როცა იესო ქრისტე იუდეის სკოლაში სწავლობდა...

— მამ, იუბილეს გამიმართავ?

— უპირველესად ყოვლისა, საქრია მოწოდება შევადგინეთ. მარა აქ ხომ ვერ შევადგენთ, ქვეყნილზედ?.. წავიდეთ, სახალხო სახლთან რომ პაბომა, იქ ჩავდებთ და კვარტის გარშემო უფრო კარგად მოვისაზრებთ ხომ იცი, რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მაგას! მხოლოდ პაბომას ხარჯში შენი იუბილეს შემოსავლის ანგარიშიდან უნდა გავუსწორობ...

— დიდის სიამოვნებით... ეხლა წამოდექი შენი სავარძლიდან. უჰ, როგორ ამოვანგეღიხარ მტკერში! გვეკონება, ერთი თვე წესტეში გიმუშავებიათ... პეტრე-კივდა ანთიმოსს ლენკოს...

— ფე...ფეხები დამამტვრია ამ ოთხერმა ფეხსაცმელმა.

ორი საათის შემდეგ, ანთიმოსი და ლენკო პაბომას რესტორანში, კვარტების საზოგადოებაში, შექპარლტებულნი მოწოდებას ჰკითხულობდნენ:

„რევოლუციას წინ უძღოდა გრძელი ხანა წინასწარი მზადებისა, მასის რევოლუციონერ პოტენციალის დაგროვების საქმეს ეწირებოდა ბევრი სიცოცხლე. მედის ბატონობის ულლის დამსხვრებელ შთანთქმ მრავალნი ნიჭით აღსავსე მღვდარი ფეცკაცი. მრავალი იყვნენ ბრძოლაში ჩაბმული და გამწვავებით ებრძოდნენ ძველ რეჟიმს ახლილად და ფარულად.“

ამ უკანასკნელთა რიცხვში განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია, თავის მრავალწინიანი ნიჭის ჩქეფით, პატრიკეშული იუბილიარი ანთიმოსი, რომელსაც იუბილიტიმეტრე წლის განმავლობაში არ გაუფეფა კალამი ხელიდან და დაუღალავად ემსახურებოდა საზოგადოებრივ ცხოვრების ყოველ მოვლენას. არ დარჩენილა ხელოვნების არც ერთი დარგი, სადაც კი ანთიმოსის მადლიანი ნიჭი შეუქრ-ვარსკლავივით არ ამუშავდეს. ზედმეტია იმის ჩამოთვლა, თუ რა დაუწყებია ანთიმოსს: საკუთრეველს მშრომელი ხალხი კარგად იცნობს მის ნაწერებს, რომლებიც მრავალადა გავრცელებული ეურნალ-გაზეთებში. განსაკუთრებულად ცნობილია მისი „წერილი რედაქციის მიმართ“, „ბოგორის გაკეთების შესახებ“,

რაცი წარმოადგენენ ხელოვნების შედეგს. (იხ. ივანე გომართლის ანთიმოსი და მისი შემოქმედება". ტომი მე-20, გვერ. 3150).

— დიკი—შეაწყვეტინა ლენკოს კითხვა ანთიმოს-მა... უნდა დაეწერა—გომართლის?!

— ნუ მითხრი... ვინის ხელობა ევაბა და ქების შესა-შე-სხმას შენ ვერ ასწავლი... დაახლო... დავლით... პო, რა-ზედ ვაგვიჩივრებ?... პო, "არქიტექტურაში ანთიმოსმა შეი-ტანა ახალი სტოლი, რომელიც წარმოადგენს იდეალ სო-ლიზმის განსახიერებას... შრომოდ აქ ბედმა უმტკუნა კაცობრიობას და ეს მშვენიერი შემოქმედება ანთიმო-ჩებულ სტოქონის მსხვერპლიდ გახდა; მიწისქვეშა—მო-სპოა მის მიერ აშენებული პალატი..."

ხატების დარგში ანთიმოსის ნიჭმა განიცადა უკი-დურესი შემარცხნველ გაღმარა-მიღრეკლება, რაც იზნი-შნული იმის ერთ-ერთი დეტალურ სურათში "მონადირე ძაღლი". დაახლო... გაგიმარჯოს, იუბილიაროს! "არც მე-

სიკას მოკლებია მრავალწინივანი, უმაღლიანესი-მითი ანთიმოსის; ყველას ყურებში გვიღვია მისი 5 აქტიური ოპერის "ქაშალ ცარიკაში" პანეგია..."

— მამე, ეგერე... მამ, შე იუბილი... კარგია... მეა-და ჩემ-მა ღმერე-ერთმა...

— მმ...ათა, შე ოჯახ-ტიალოს... შენ... მე ისევ... კი ნუ მპიო...ყურებ...ეუნებოდა ანთიმოსი თავის ჯერ კი-დედ მძინარე ნახევარს... შენ... მე... ჩემზედ... გომართ-ლი სწევრს...კრიო...ტიკას... მამე... შენ ვინ გეე-გინე?

— დაწეტი, თვალც გამოკლებულია. გასცდება და რაღაცეებს პოდავს... სად ჩახვთი? აქ მუხავოდ ფულსა თხოვლობს და ეს მუცელსაგახვთი კი ლორობს...

— დამწედილი... ჩვე-მა... კუკურა... ამ დღეებში მეე იუბილის გაა...მამართავენ და მერნა...ვთვას მთვინე-რებთ და სხვა აა...რამაზდებსაც... დაახ! დაახ!

გოჩანია.

ხ ე ლ ო შ ე ბ ის ქ რ ო ნ ი კ ა

ლიტერატურა

გ ლ ა პ ა რ ი მ ა ნ ი ს მ ე მ

83 წლის გიორგი ბრანდესმა ამ რამდენიმე წლის წინათ გამოუშ-ვა პატარა, ნაგებ მუხად საინტერესო წიგნაკი „ხალასარი ქრისტე-ზე“. ამ წიგნაკში ზ. ბრანდესი მისთვის ჩვეულებრივი კრიტიკოსის ხელოვნებით ვაჟს უთვობს ვაჟილურად, რაც კი ჩვენ ვიცით ჭრია-ბტეს ისტორიული არსებობის შესახებ, ანალიზს უთვობს სახატების აღტარების ერთმანეთის საწინააღმდეგო ცნობებს და იმ დაცემამ-დე მივით, რომ ისეთი ქრისტე არც არსებობდა და არც შეიძლება ყოფილიყო. შეგვიჩვენებ კი რაიმე დამამტკიცებელ საბუთს მისი არ-სებობისას არ იძლევა.

„მ ლ ლ ა ლ ა“

თითქმის ამავე დროს გამოვიდა ზ. ბრანდესის მეორე წიგნი „მ ლ ლ ა ლ ა“.

წიგნი შედგება ორი მისი დიდი მოხსენებიდან „კოპიაროსი“ და „კოლდასი“ (ეს მოხსენებები წაიკითხა იქნა კონგრესის ფინიერ-სტრეტში ზაანდესის მეშუამის 50 წლის შესრულების გამო გამარ-თულ ზეიშეს), უწრაფიდან „კონსილიუმზე“ და ორი წერილიდან—„მ ლ ლ ა ლ ა“ და „საბუთრეთის აღსახული“, რომლებიც სკანდინა-ვიის გაზეთებში დაბეჭდა.

თ მ ა რ ი

„მ ა ლ დ ე ბ ი“ თანამედროვე კოსტუმების

ნეო-იორკში „საშლერი“ დასდეს თანამედროვე კოსტუმების. ამტკიცებში (პოლენი) წაბანეს ინგლისის მეფისის თიბრ-ის დირექტორი მთხოვია უფროდ ვერკად თამაშობდა ჰამლეტს. ჰამლეტის მამის ღანძი გამოჩნდა ჰანერალის ტანსაცმელში ლაერტი კო-შოფტერის ტანისთაშმა გამოყოფილი, რქოვლდე-რით მიგრებდა ჰამლეტს. პოლენის ჰესანს მაქსიმალს გასწორა ჩვეულება.

მ ი კ ა ლ ა რ ე ლ ა ს ე რ ა — დ რ ა მ ა ტ ო რ ი

შრომითი ცნობილი მოქმედაც ემანუელ ლესკინა, რა-მელის 30 წელიწადი თითქმის პარტიის თამაშის ზღეს ახადებს აკეთებდა, თავის მისთან ბერტრანდის ერთად ვაქცია 5 აქტიური პოესი კავშირის ისტორია... ამ დროს, რომელსაც დილისთიბი ბასილი ბესს, ლესკინა 7 წლის განმავლობაში სწავდა თავისუფალ დროს.

ალექსანდრე მოისი

ცნობილი ტრალიკოსი ალექსანდრე მოისი დაბრუნდა ბერლინი და გამოვიდა ცნობილი იტალიელი მწერლის ლუიჯი პირანდელ-ლოს პიესაში „სერვის ბოთხი“.

მ ა ქ ს რ ი ნ მ ა რ ბ ის ა ხ ა ლ დ ა ზ მ ა

მ ა ქ ს რ ი ნ მ ა რ ბ ის დავის მოცანის ახალ პიესის „რეიგინა“-ს, რა-მელის ერთი და იმავე დროს წავა ვინაში, ბერლინი და ბედუ-პეტში.

კ რ ე მ ს კ — ს ე ე ნ ა ლ ე

თებერვლის რევოლუციის მასალების ორი წლის შესწავლის შემდეგ, დამთავრებული სერვისი დასაფუძვლილ პიესა „პრადლი რევოლუციის საფარია“ (ა. კრესკი) პიესისათვის ავტორები ანიხა—ე. კროლფენ და რ. პ. ივანოვი (ლენინგრადი). კროლფენს გაადა პიესაში გამოყენილი ანიხა: მელანტოვი, ჩოტოვი, შელ-განი, შევალეტივი, მის ჩოტოვი, გეს. კონტოვი, კროლი, კრასნოვი, რ. ლ. კრესკისა. კრასნოვი რიუს ალბან მათიხი მ. ა. ჩეხის შესრულებს.

პ რ ო ლ ე ტ ა რ ე ლ თ ი ბ ა რ ი პ ა რ ი ს ი

საფრანგეთის კომპარტის მოაქტი პარსონი მუშაო თეატრი ამ თეატრის მთხოვბის უმარეკლუბა მუშები და მუშა-პარსონი დას. მუშაო მათთან წარმოდგენის ბეშთა უნებდა. ბეშთა თე-ატრის უმარეკლუბა დღედა კროკა დაბეჭდი მოიხრებენ“ დონს სრამეტიბი სარგებლობს მუშებში. თეატრი შედგა ახალი დასის შედგენას.

მ შ უ ნ ი კ ა

ჩ ი ს ხ ა ზ ს ტ რ ა ლ ის ა ხ ა ლ ო პ ე რ ა

„კომპარტიური ჩოტოვი სტრესი მუშაობს ახალ ოპერაზე „მეზღე ნავილიტარ“ (ნეო პოლენისტის-მოქმედი) ოპერა და-საფრეტიბი ბესსი პიანდოვ წლის დადგმა ოპერის პირველ აქტს კომპარტიური 18 თვის განმავლობაში სწავდა.

ჯ ო რ დ ა ნ ს ა ხ ა ლ ო პ ე რ ა

პოლონური ოპერის „სანდრე მენი“-ს ავტორს კოსმო-ტოპია უფროდ ჯეოლომ დაწერა ახალი ოპერა „მეზღე ნავი-დედა სწრაფის ბეჭეტივად სტრესი სოფრანგური. ბეჭეტი-კე წელს ეს ოპერა დაიდგება თეატრი „დასკოლა“ მილანში (იტა-ლია).

ახალი კინო-სურათი ჟმინ ბარის დამწავადე

სურათის მიმჭედნი პირნი: ნატა ვაზნაძე, გ. მიჭაბერიძე, ე. ჰერკუზიშვილი. სურათის ერთ-ერთი სცენა: ბესია და ფატი ბოუენდებიანი ყავიდას.

281 200

საბჭოთა-თეთრი კინოფილმი

შუადღის „დროშა“ ურიზდება უზასოდ

„დროშა“

„სოციალისტი“-ს შველა ხელისმომფრთხელის

გამოვიდა და იყიდება

სანდრო უანუიასვილის

ჩვეულ თხუშულებათა

პირველი ტომი

ლირიკა, პოეზიები

მეორე ტომი გამოვა წყ. იანვარში

მოთავსებულია: 1. მკვლელი ნილაშვი, 2. მედია და მშვენიერი ელენე, 3. დემეტრია, 4. იასონ და ჩენო, 5. ქალი გრძნეული, 6. ორფეუს და ევრიდიკე.

მისამართი: ერთად-ერთი საწყობა, თბალისი, ლენინის ქუჩა (ეროის დაღპართა) № 65/იგნის მღვიმის „განათლება“ სილიბისტრო თეატრთქილაძესთან.

—5—